

ІНТЭГРАЦЫЯ: "ЗА" ЦІ "СУПРАЦЬ"

БЕЗ ДУХОЎНАЙ АСНОВЫ НЯМА ЭКАНОМІКІ

Сярод асабліва вострых і дыскусійных тэм у сённяшняй Беларусі інтэграцыя з Расіяй, бадай, найпершая. У спрэчках палітыкаў ламаюцца копі, кожны бок імкнецца даказаць правільнасць сваіх довадаў і памылковасць довадаў апанентаў. Ісціна ж, як гэта звычайна і бывае ў жыцці, хутчэй за ўсё недзе пасярэдзіне. Таму робяцца асабліва каштоўнымі ўзважаныя, кваліфікаваныя меркаванні спецыялістаў, якія ведаюць сутнасць справы "знутры". Да такіх людзей з поўным правам адносіцца дырэктар Інстытута эканомікі Акадэміі навук Беларусі, акадэмік Генадзь Лыч.

-- Генадзь Міхайлавіч, якое ваша стаўленне да вышэй згаданай праблемы?

— Адразу ж павінен сказаць: інтэграцыя, у тым ліку ў галіне эканомікі, — у цэлым станоўчы працэс, які мае месца ў глабальным маштабе і на рэгіянальных узроўнях (сусветная гаспадарка, стварэнне рэгіянальных эканамічных саюзаў, як, напрыклад, еўрапейская эканамічная супольнасць, паўночна-амерыканскі саюз і г. д.). Карацей, сёння ўсе дзяржавы аб'ядноўваюцца ў імя больш паспяховай канкурэнцыі, з так званымі, трэцімі краінамі, якія, у сваю чаргу, бачачы гэта, каб лепш змагацца за сваё месца пад сонцам, таксама ствараюць уласныя супольнасці.

Але карысць інтэграцыі значна шырэйшая. Падобныя саюзы спрыяюць пашырэнню эканамічнай прасторы, у якой дзейнічаюць суб'екты гаспадарання, што дае магчымасць больш поўна выкарыстоўваць такія доўгатэрміновыя фактары, як падзел грамадскай працы на тэрытарыяльным узроўні ці паміж краінамі. Канцэнтрацыя намаганняў і рэсурсаў якой-небудзь дзяржавы на адным канкрэтным напрамку дае ёй магчымасць дасягнуць там больш хуткіх поспехаў. Калі ж асобныя нацыянальныя эканомікі дапаўняюць адна адну, а кожная на сваім накірунку забяспечвае больш паскораныя тэмпы развіцця, то і ўся супольнасць мае значную карысць. Вось тая аб'ектыўная станоўчая аснова, якая і абумоўлівае стварэнне рэгіянальных і іншых саюзаў і, больш таго, стварэнне сусветнай гаспадаркі.

-- Урэшце карціна атрымліваецца досыць станоўчай...

— Увогуле так. Але... Нярэдка ўзнікаюць адносіны, калі нехта з

партнёраў ці, нават, кожны хоча ад гэтага саюза атрымаць паболей, і не супраць таго, каб атрымаць болей, чым мае на гэта права. І вось тут пачынаецца ціхая або наадварот гарачая, крыклівая, калі як, барацьба за прывілеі. Таму для кожнай краіны канкрэтныя вынікі інтэграцыі залежаць ад таго, як яна здолее адстойваць уласныя правы і інтарэсы ў межах сусветнай гаспадаркі і рэгіянальнага аб'яднання.

Сёння казаць што-небудзь пэўнае пра вынікі беларуска-расійскіх інтэграцыйных працэсаў цяжка: яны працягваюцца не так хутка. Дамова падпісана толькі другога красавіка, а вы ведаеце, як у нас доўга цягнуцца час ад падпісання дакумента да яго рэалізацыі. Таму пакуль можна разважаць толькі пра надзеі. Між іншым, мы не ведаем, якімі яны стануць пасля шаснацатага чэрвеня — прэзідэнцкіх выбараў у Расіі. Хаця інтэграцыя, як я ўжо казаў, шлях аб'ектыўны, ролю асобы таксама нельга не ўлічваць, асабліва ў грамадскіх працэсах. Ад таго, хто стаіць на чале дзяржавы, залежыць вельмі многа: куды будзе павернуты палітычны руль. Пра Расію мы пакуль гэтага не ведаем. Таму я зноў вяртаюся да сваіх слоў: інтэграцыя — працэс станоўчы, што ж канкрэтна з гэтага атрымае Беларусь, залежыць ад таго, наколькі мы будзем адстойваць свае інтарэсы. Вось стрыжань праблемы. І тут, мне думаецца, вельмі важны наступны момант. Што трэба для таго, каб Беларусь была здольная пастаяць за сябе ў рамках усіх сённяшніх саюзаў: беларуска-расійскага, мытнага, саюза чатырох ці дванаццаці ў рамках СНД? Адны кажуць, усё залежыць ад добрай волі палітыкаў. Другія — патрэбны механізмы. Нехта яшчэ згадвае пра спрадвечную дружбу.

(Заканчэнне на 3-й стар.)

КОНКУРС У ГАЙНАЎЦЫ



Міжнародны фестываль царкоўнай музыкі прайшоў у польскім горадзе Гайнаўка. Пятнаццаты раз сюды з'ехаліся лепшыя царкоўныя хоры, свецкія аматарскія і прафесіянальныя харавыя калектывы з трынаццаці краін свету.

НА ЗДЫМКУ: прафесар Віктар РОЎДА з Вялікім ганаровым прызам.
(Заканчэнне фотарэпартажу на 4-й стар.)

ІНТЭРВ'Ю З НАГОДЫ

БЕЛАРУСІ -- УСЁ, ШТО МАГУ

Нядаўна народнаму артысту Беларусі мастацкаму кіраўніку балета Дзяржаўнага акадэмічнага тэатра оперы і балета акадэміку Валянціну Елізар'еву ўручаны прэстыжны прыз і дыплом Міжнароднай асацыяцыі дзеячаў харэаграфіі "Бенуа дэ ла дэнс". Гэта вышэйшая ўзнагарода свету за лепшую харэаграфію, якую да беларускага мастра атрымалі ўсяго чатыры чалавекі. Пяты -- ЕЛІЗАР'ЕУ.

З гэтай нагоды мы звярнуліся да Валянціна Мікалаевіча з просьбай аб інтэрав'ю. Нягледзячы на вялікую занятасць ён знайшоў час, каб адказаць на нашы пытанні.

-- Якой, на ваш погляд, павінна быць доля нацыянальнага ў рэпертуары тэатра?

— Я лічу, што ў любым тэатры ўдзельная вага нацыянальнага павінна быць сур'ёзнай і адчувальнай. Яно, нацыянальнае, павінна добра суадносіцца і з класічнай спадчынай, і з сучасным, еўрапейскім і сусветным поглядам на танец. Мы жывём на гэтай зямлі, наш абавязак гаварыць аб яе мінулым і сучасным, паспрабаваць зазірнуць у будучыню.

(Заканчэнне на 6-й стар.)

ЮБІЛЕЙ ГОРАДА



У Баранавічах перад гараджанамі выступае адзін з 27 народных самадзейных калектываў -- папулярны ансамбль танца "Юнацтва" баваўнянапапяровага вытворчага аб'яднання.

(Заканчэнне фотарэпартажу на 3-й стар.)

ПАДЗЕІ ЛЮДЗІ ФАКТЫ

ПАДЗЕІ ЛЮДЗІ ФАКТЫ

ПАДЗЕІ ЛЮДЗІ ФАКТЫ

СТВАРЫЦЬ

ПРАВАВУЮ ДЗЯРЖАВУ

З выступлення Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С.ШАРЭЦКАГА на першай сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь трынаццатага склікання 4 чэрвеня 1996 года

Гаворачы пра шляхі канструктыўнага супрацоўніцтва паміж заканадаўчай і выканаўчай уладамі, на наш погляд, трэба яшчэ раз зрабіць спробу знайсці шляхі ўзаемадзеяння паміж дзвюма названымі галінамі ўлады пры пошуку адказу на самае галоўнае пытанне: якую мадэль грамадства мы хочам мець у выніку ажыццяўлення рэформы? У гэтай сувязі на нарадзе з удзелам Старшыні Вярхоўнага Савета, яго намеснікаў, а таксама старшын пастаянных камісій эканамічнага профілю і па міжнародных справах вырашана яшчэ раз звярнуцца да выказанай мной ідэі: для вырашэння ўказанай праблемы аб'яднаць пад кіраўніцтвам Прэзідэнта намаганні Вярхоўнага Савета, Кабінета Міністраў, вучоных і вопытных вытворцаў.

Узаемных кансультацый усіх палітычных сіл патрабуе і палітычная абстаноўка, што абвастрылася ў апошні час у грамадстве. Прэзідыум Вярхоўнага Савета асабліва непакоіць тое, што ў канфрантацыю з уладамі ўступае значная частка моладзі. У Прэзідыума Вярхоўнага Савета ёсць прапанова: літаральна ў бліжэйшы час правесці пасяджэнне "круглага стала", на якое запрасіць прадстаўнікоў усіх палітычных і грамадскіх арганізацый, прадстаўнікоў Адміністрацыі Прэзідэнта, Кабінета Міністраў, Генеральнага пракурора, міністра юстыцыі, а таксама міністраў сілавых міністэрстваў. Нам трэба перастаць бачыць ворагаў у іншадумцах, а навучыцца іх слухаць. Пры гэтым я далёкі ад той думкі, што пры навадзеным парадку не трэба звяртацца іншы раз да сілавых метадаў. Трэба, але сіла неабходна толькі для ўтаймавання небяспечных людзей, а не для тых, хто супраць нечага выступае ці нечым абурэаецца, тым больш што для абурэння ў нас прычын больш чым дастаткова.

Я не бачу, паважаныя калегі, альтэрнатывы палітычнай сістэме, якая базіруецца на плюралізме меркаванняў і шматпартыйнасці, забеспячэнні ўмоў для кожнага чалавека свабоднага развіцця асобы, уключаючы свабоду веравызнання. Дарэчы, я вялікі праціўнік таго, што часам рэлігійны дзеячы ўцягваюць у палітыку. Царква павінна быць аддзелена ад дзяржавы, ад школы, вызнаванне той ці іншай рэлігіі — гэта справа самога чалавека, самога грамадзяніна. Я не бачу альтэрнатывы прававой дзяржаве, дзе б вяршэнстваваў закон, а ствалом усёй грамадскай сістэмы была не нейкая адна галіна ўлады, а тым больш адна асоба, а Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь. Хацеў бы пры гэтым падкрэсліць, што перад законам павінны быць усе роўныя. Парушаць закон нікому не дазволена, і нам трэба як мага хутчэй прыняць закон, дзе б прадугледжвалася самае суровае пакаранне за парушэнне ці невыкананне закона.

Пытаннем, якое цяпер узмоцнена дэбатуюцца не толькі ў нас, у Вярхоўным Саваце, і кабінетах выканаўчай улады, але і ў грамадстве ў цэлым, з'яўляецца пытанне аб лёсе нашай дзяржавы ў сувязі са стварэннем Супольніцтва з Расіяй, і я не магу не выказацца на гэты конт. Маё цвёрдае перакананне, што паглыбленне эканамічнай інтэграцыі з Расіяй — гэта аб'ектыўны і неабходны працэс.

У той жа час, нягледзячы на любую глыбіню эканамічнай інтэграцыі з Расійскай Федэрацыяй, Рэспубліка Беларусь павінна заставацца суверэннай дзяржавай, як мы і прадугледзелі ў рашэнні Вярхоўнага Савета. Больш таго, інтэграцыя з Расіяй не павінна проціпаўляцца пашырэнню і паглыбленню сувязі з іншымі краінамі. Выкарыстоўваючы сваё геастанавішча, нам трэба весці ўмераную, але ў той жа час дакладна абазначаную палітыку на ўмацаванне сваёй дзяржаўнасці, а не на яе размыццё. Для нас вельмі важна, каб Рэспубліка Беларусь як мага хутчэй стала членам Савета Еўропы і больш актыўна праяўляла сябе пры правядзенні міжнародных форумаў. Нам трэба мець добрыя адносіны як з краінамі-суседзямі, так і з больш далёкімі краінамі.

На наш погляд, нам таксама трэба ўзняць на шчыт нашу беларускую нацыянальную ідэю, вядома ж, не ўпадаючы пры гэтым у нацыяналізм. Сусветная практыка паказала, што без гэтага ніводная дзяржава не мела поспеху ў сваім развіцці. І Вярхоўны Савет павінен тут унесці сваю лепту, пачынаючы, можа быць, з парламенцкіх слуханняў пытання аб багатай гісторыі і культуры беларускага народа, з выхадам пасля гэтага на прыняцце пэўных рашэнняў.

Пры гэтым усе мы разумеем, што для кожнага з нас асаблівае значэнне мае руская культура, на якой мы выхоўваліся, але яна не павінна зацямяць родную для нас самабытную беларускую культуру. Веданне рускай культуры не павінна падмяняць неабходнасць вывучэння шэдэўраў сусветнай культуры. Наданне рускай мове статусу раўнапраўнай з беларускай я, напрыклад, разглядаю як абавязак кожнага грамадзяніна Рэспублікі Беларусь, і ў першую чаргу, дзяржаўных служачых, ведаць адну і другую мову. Пры гэтым, па-першае, раўнапраўная ў зносінах, на наш погляд, яшчэ не значыць дзяржаўная, а па-другое, вывучэнне рускай мовы не павінна адбывацца ва ўрон вывучэнню

іншых прызнаных сусветнымі моў, у першую чаргу, англійскай мовы.

Асаблівае значэнне ў адраджэнні беларускай гісторыі і культуры мае адраджэнне і развіццё нашых старажытных культурных цэнтраў, такіх, як Полацк, Навагрудак, Тураў, Мсціслаў, Мір і многіх іншых. Можна быць, гэтае пытанне таксама мэтазгодна заслухаць на адной з сесій Вярхоўнага Савета.

І апошняя праблема, на якой я хацеў бы спыніцца і выказаць сваё меркаванне, — гэта праблема ўдасканалення дзяржаўнага кіравання, бо, як паказвае гісторыя той жа сталыпінскай рэформы, нельга карэнным чынам рэфарміраваць эканамічны базіс пры захаванні старой палітычнай надбудовы.

У нашай жа рэспубліцы, як і ў іншых краінах СНД, у гэтым плане калі і змянялася нешта ў параўнанні з таталітарнай сістэмай кіравання, дык толькі ў горшы бок. Адміністрацыя Прэзідэнта пакуль што імкнецца заняць месца палітбюро непадзельна кіруючай у свой час камуністычнай партыі, а Прэзідэнт — яе генсека.

Што датычыцца Кабінета Міністраў, дык тут нічога, акрамя назвы, не змянілася. Чарада ўсё тых жа намеснікаў прэм'ера, існаванне якіх, на мой погляд, значна прыніжае ролю і адказнасць міністраў у развіцці галіны. І наогул роля Кабінета Міністраў як органа дзяржаўнага кіравання значна прыніжана, бо ён не з'яўляецца самастойным органам, а літаральна намертва прыкаваны да Адміністрацыі Прэзідэнта. Ён нават, як вядома, не мае заканадаўчай ініцыятывы.

МЫ І СВЕТ

БЕЛАРУСЬ У ЦЕІ

Міністр замежных спраў Рэспублікі Беларусь Уладзімір Сянько прыняў удзел у сустрэчы міністраў замежных спраў дзяржаў -- членаў Цэнтральна-еўрапейскай ініцыятывы, якая завяршылася ў Вене.

На гэтым рэгіянальным форуме, які да гэтага часу аб'ядноўваў 10 дзяржаў -- Аўстрыю, Боснію і Герцагавіну, Венгрыю, Італію, Македонію, Польшчу, Славакію, Славенію, Харватыю і Чэхію, -- Рэспубліка Беларусь была прынята ў састаў паўнапраўных членаў ЦЕІ. Новымі членамі гэтай еўрапейскай структуры сталі таксама Албанія, Балгарыя, Румынія і Украіна.

Статус паўнапраўнага члена ЦЕІ дасць магчымасць істотна пашырыць удзел Беларусі ў агульна-еўрапейскіх працэсах, значна актывізаваць шматбаковае гандлёва-эканамічнае і гуманітарнае супрацоўніцтва ў цэнтральна-еўрапейскім рэгіёне.

БРЫФІНГ ДЛЯ ВАЕННЫХ АТАШЭ



На Барысаўскім танкаматорным заводзе адбыўся брыфінг для ваенных аташэ, акрэдытаваных у Беларусі, па пытаннях выканання рэспублікай міжнародных пагадненняў у галіне раззбраення і кантролю над узбраеннем. Ваенныя аташэ ЗША, Германіі, Кітая, Індыі і іншых краін азнаёміліся з цэхамі рамонтнага завода Міністэрства абароны, на якім ідзе дэмантаж бронетэхнікі.

НА ЗДЫМКУ: замежныя ваенныя аташэ ў цэху, дзе ідзе дэмантаж баявых машын пяхоты.

КАНГРЭС ДЗЕЯЧАЎ КУЛЬТУРЫ

СТВАРЫЦЬ КЛІМАТ НАЙБОЛЬШАГА СПРЫЯННЯ

Першы кангрэс дзеячаў культуры дзяржаў-удзельніц СНД 31 мая завяршыў сваю работу. Пасля двухдзённага абмеркавання набалелых праблем, якія аб'ядноўваюць краіны былога СССР, удзельнікі кангрэсу прынялі Зварот да кіраўнікоў усіх дзяржаў Садружнасці.

У ім, у прыватнасці, указваецца на тое, што нягледзячы на ўсе складанасці, якія перажываюцца зараз у кожнай дзяржаве, культура даказала сваю жыццёвасць і імкненне да шырокага супрацоўніцтва. Разам з тым многае перашкаджае эфектыўнай дзейнасці ўстаноў культуры і творчых саюзаў. Гэта і непрадуманая падатковая палітыка, і нізкая аплата працы работнікаў культуры, і спыненне дзейнасці ўстаноў культуры. Звяртаецца ўвага ў дакуменце і на выпадкі парушэння правоў чалавека ў сферы творчасці і свабоды слова.

ЗБОЯ ВІРАБЛЯЕЦА У ГОМЕЛІ



За тры месяцы 1996 года работнікамі Гомельскага ўпраўлення ўнутраных спраў ліквідавана столькі наразной агнястрэльнай зброі, колькі раней ліквідоўвалася за тры гады. Асабліва вынаходлівацю вызначаюцца рабочыя вытворца аб'яднання "Гомсельмаш": пісталет-ручка і пераабсталяваны газавы пісталет -- гэта тут учарашні дзень. Сёння ў заводскіх умовах саматужна вырабляецца "Макараў", а нядаўняя знаходка гомельскіх сшычкаў -- малакаліберная вінтоўка з аптычным прыцэлам і глушыцелем.

НА ЗДЫМКУ: намеснік начальніка экспертна-кріміналістычнай лабараторыі пры Гомельскім УУС Мікалай ВІШНЕЎСКІ і эксперт-лабарант лейтэнант Вольга МАХАВА з ліквідаванай зброяй.

ЮНЫЯ МАСТАКІ БРЭСТА

НА РАДЗІМЕ КЛІМУКА

У вёсцы Тамашоўка, дзе нарадзіўся і вырас лётчык-касманаўт Пётр Клімук, прайшоў дзесяцідзённы сход маладых мастакоў Брэста. Гэтае мерапрыемства камбіната "Мастацтва" Беларускага Саюза мастакоў арганізавана пры садзейнічэнні фонду Напалеона Орды з мэтай падтрымкі маладых талентаў.

Лепшыя работы адабраны для экспазіцыі на радзіме славутага земляка.

ПРАДМЕТ ГОНАРУ

ГЕАГРАФІЧНЫ ЦЭНТР БЕЛАРУСІ

31 мая 1996 года быў урачыста адкрыты спецыяльны геадэзічны комплекс у гонар геаграфічнага цэнтра Рэспублікі Беларусь. А месціцца гэта беларуская славутае каля вёскі Антонава Навасёлкаўскага сельсавета, што ў Пухавіцкім раёне.

Пры вызначэнні цэнтра былі пакладзены ў аснову работы ажно 18 версій падлікаў. Вынас геаграфічнага цэнтра на месцовасць ажыццяўляўся з дапамогай высокадакладнай спадарожнікавай сістэмы. Усе атрыманыя даныя былі закладзены ў камп'ютэр. Цяпер каардынаты геаграфічнага цэнтра краіны і яго спадарожнікаў занесены ў Дзяржаўны геадэзічны каталог у якасці пунктаў дзяржаўнай геадэзічнай сеткі.

"БЕЛАРУСКАЯ КНИГА--96"



У Нацыянальнай бібліятэцы рэспублікі адкрылася выстава "Беларуская кніга-96". На ёй прадстаўлена каля 600 выданняў. Гэта літаратура самых розных напрамкаў: навуковая, мастацкая, вытворчая, навукова-папулярная, кнігі для дзяцей і юнацтва. У экспазіцыі прадстаўлена прадукцыя дзесяці дзяржаўных выдавецтваў і шэрагу недзяржаўных выдавецкіх арганізацый.

У час адкрыцця экспазіцыі адбылася прэзентацыя першага тома 18-томнай універсальнай "Беларускай энцыклапедыі", выпушчанай выдавецтвам "БелЭН". Апошні том плануецца выдаць да 2000 года.

НА ЗДЫМКУ: у час адкрыцця выставы.

ЮБІЛЕЙ ГОРАДА



Свае 125-годдзе адзначылі ў майскія дні Баранавічы. Нягледзячы на маладосць, горад па сваёй значнасці, прамысловому і культурнаму патэнцыялу займае шостае месца сярод гарадоў рэспублікі. Каля двухсот тысяч яго жыхароў складаюць чыгуначнікі, работнікі лёгкай прамысловасці і станкабудавання, ваенныя і культурныя работнікі, педагогі.
НА ЗДЫМКАХ: На свяце ў Баранавічах развяваліся сцягі многіх гарадоў, з якімі яны сябруюць; цэнтральная плошча горада ў дні святкавання.

Фота Эдуарда КАБЯКА.

БЕЗ ДУХОЎНАЙ АСНОВЫ НЯМА ЭКАНОМІКІ

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.)

Многа чаго гавораць. Але чамусьці забываюць, як мне здаецца, самае галоўнае: усё залежыць ад таго -- што ў кожнага боку, які ўдзельнічае ў перагаворах, за спінай. Калі вырашаюцца палітычныя пытанні, глядзяць, у каго армія. Сталін, калі веў справы з Рузвельтам, Чэрчылем і дэ Голем, быў вялікім дыпламатам у тым ліку і таму, што за ім у той час стаяла войска, якое паказала ў вайне з Гітлерам, што яно мацнейшае за ўсіх іншых. А таму, хацелі партнёры ці не, яны былі абавязаны слухаць і пагаджацца.

Што датычыць эканамічных саюзаў, усё залежыць ад таго -- якая эканоміка, наколькі яна канкурэнтаздольная, а ў даным канкрэтным выпадку, наколькі Расія зацікаўлена ў эканамічных сувязях з Беларуссю. Калі мы будзем мець у нашай нацыянальнай эканоміцы такія галіны, якія па сваёму навукова-тэхнічнаму ўзроўню пераўзыходзяць адпаведныя расійскія, тады ў нашай дэлегацыі моцныя тылы. Калі ж кожны сегмент беларускай эканомікі стане ўсяго толькі бездапаможным прыдаткам адпаведнага Расійскага, то колькі прэзідэнт Лукашэнка з прэзідэнтам Ельцыным у тэніс гуляць ні будуць, карысці вялікай ад гэтага не атрымаецца.

Таму на ўсіх перакрываюцца кажу: браткі-беларусы, я за інтэграцыю, але давайце, як мага хутчэй, вызначым тую накірунку навукова-тэхнічнага прагрэсу, па якіх мы можам мець прыярытэт, можам апырацца гэтага вялікага геамапа -- расійскую эканоміку, хаця б на паўкрока. А потым неабходна сканцэнтравана там увесць наш інтэлектуальны патэнцыял, матэрыяльныя рэсурсы, і пачаць распрацоўваць новыя высокія тэхналогіі, якія абумоўліваюць увесць навукова-тэхнічны прагрэс. І ні ў якім разе не страціць набытае першынства.

-- А ці існуюць сёння ў нас такія перспектывы накірунку?

-- На жаль, дакладна адказаць на гэтае пытанне я не змагу. Тут яшчэ трэба правесці спецыяльныя даследаванні, для якіх аднаго эканамічнага аналізу недастаткова. Неабходна ўлічваць многія абставіны. У прыватнасці, не пашкодзіць ведаць, на якой ступені развіцця ў патэнцыяльных канкурэнтаў знаходзіцца галіна, на якую мы робім стайку, напрыклад, тая ж лазерная тэхніка і тэхналогія, вылічальная тэхніка, вытворчасць халадзільнікаў, прапашных трактароў, усё тое, чым прывыклі ганарыцца. І калі гэта не проста пахвальба, а аб'ектыўная ацэнка стану спраў, трэба сканцэнтравана, захапіць лідэрства і моцна яго ўтрымліваць. Трэба, каб Расія была зацікаўлена купляць наш трактар, а не вырабляць свой. А яшчэ

лепш, каб наш трактар быў лепшы і за японскі, таму што можа скласціся становішча, калі Расія аднойчы скажа: "Ага, вы яшчэ выкандываецеся перад намі, тады мы купім японскі трактар, а беларускі трактарны завод няхай кладзецца на лапаткі. Ці, у вас лазеры добрыя? А ў Сінгапуры і Тайвані лепшыя. Мы купім там". Сёння мала першынства ў рамках двухбаковага саюза, трэба імкнуцца значна далей.

-- Ці рэальна гэта ў цяперашніх абставінах?

-- А калі нерэальна, тады трэба пагадзіцца з тым, што намі будуць кіраваць, а мы -- прасці. Дарэчы, хачу сказаць, у рынкавай эканоміцы просьба мае нулявы эффект. Думаю, у гэтым ужо пераканаліся за апошнія пяць гадоў, калі была разбурана камандна-адміністрацыйная сістэма, што забяспечвала ўраўнаважаную ўтрыманства. Зараз мы бачым: нярэдка ўчарашні сябар, калі мае магчымасць пацягнуць на сябе болей, ён пацягне.

-- Але ў нас вельмі пашыраны настроі спадзявання не столькі на сябе, колькі на дапамогу з боку, чыюсці спагаду.

-- Хачу пра гэта і сказаць: сапраўды мы вельмі вялікае значэнне надаем асабістым адносінам паміж прэзідэнтамі, занадта шмат разважаем пра славянскую агульнасць, пра тое, што мы ўсе выйшлі з аднаго былога Савецкага Саюза, разам перамаглі агульнага ворага ў мінулай вайне. Усё гэта добра, правільна і таксама адгледывае пэўную ролю, але толькі на першых кроках інтэграцыі. Далей стайка робіцца на рэальныя здатыкі эканомікі. Калі яны будуць, то і беларуская дэлегацыя зможа паспяхова весці перамовы і здалее выпрацаваць такія юрыдычныя, арганізацыйна-прававыя механізмы, які дазволіць краіне забяспечыць раўнапраўе ў любым саюзе.

-- Ці можна спадзявацца, што за беларускай спінай яшчэ "маячаць" нашы нафтапрацоўчыя заводы, транспартныя магістралі, трубаправоды?

-- Пакуль што ў пэўным сэнсе, так. У сувязі з гэтым згадваюць і такія беларускі козыр, як геапалітычнае становішча краіны. Але можа здарыцца, што мы і не заўважым, як усімі перавагамі пачнуць карыстацца іншыя: калі нехта скупіць нашы нафтаправоды, то менавіта ён будзе выкарыстоўваць нашу геапалітычнае становішча ў сваіх мэтах, калі якая-небудзь фірма пабудуе ў Беларусі дарогі, створыць акцыянерныя таварыствы і будзе мець там 51, а яшчэ лепш 75 працэнтаў агульнага капіталу, то таксама не мы, беларусы, будзем у прыбытку, а тая фірма.

Хачу звярнуцца яшчэ да адной вельмі вострай праблемы: захаванне нацыя-

нальнага інтэлекта, які мы імкліва страчваем. Зразумейце, палітыкам звычайна няма калі разважаць, яны толькі вырашаюць. А таму трэба, каб былі людзі, якія думаюць, даюць палітыкам рэкамендацыі, і тыя імі карыстаюцца. Павінны быць своеасаблівыя разумовыя штабы. А яны знікаюць. Гэта наводзіць на мяне жах. І тады ад інтэграцыі мала карысці. Бо тады нам будуць пакідаць столькі, каб мы толькі засталіся жывымі і ад нас можна было ўзяць тое, што некаму патрэбна.

-- Здаецца, беларускі адукацыйны, навукова-тэхнічны патэнцыял, бадай, ці не адзінае, што магло б выратаваць эканоміку і краіну ўвогуле!

-- Ведаецца, вучоныя, эканамісты-міжнароднікі гавораць так: да нядаўняга часу ўзровень развіцця якой-небудзь краіны абумоўліваўся яе матэрыяльнымі і прыроднымі рэсурсамі. Але яны сёння знаходзяцца на мяжы поўнага выкарыстання, а ў такім выпадку развіццё грамадства робіцца немагчымым. Таму сусветная супольнасць падыхла да высновы, што адзіным рэсурсам, які будзе забяспечваць паступальны прагрэс, з'яўляецца інтэлект. Ён зможа забяспечыць мала-рэсурсныя тэхналогіі і вытворчасць.

-- Як вы ацэньваеце мытны саюз паміж Беларуссю і Расіяй?

-- Зноў-такі, як яго можна ацэньваць: чытаеш нейкія дакументы, там усё так завуаліравана. Аднойчы на сустрэчы ў прэзідэнта я сказаў: у мяне няма дакладнага меркавання, бо я не ведаю рэальнага стану спраў, усё трымаецца ў нейкай незразумела тэме. Я ж павінен быў прачытаць усё пратаколы, паглядзець усё разлікі, а дзе яны? Увогуле нейкае ажыўленне на ўзроўні асобных прадпрыемстваў пасля падпісання мытнага пагаднення ёсць. Але агульнае падзенне вытворчасці працягваецца, прадукцыя ва ўсё большай колькасці асядае на складах. А гэта вельмі насцярожвае.

-- Ці можна казаць, што ў краіне пачынае выкрывацца больш-менш дакладная эканамічная мадэль? Або і па сёння тут гаспадарыць хаос, ідзе награванне ўзаемавыключальных элементаў і рашэнняў?

-- Пакуль належнай пэўнасці няма. І перш за ўсё таму, што цалкам само грамадства не вызначылася. Якую дзяржаву будзем? І ці наогул патрэбна яна? Мы сёння задаем нават і такім пытаннем. Так, гаворым, што дзяржава патрэбна, але я не бачу канкрэтных крокаў у гэтым накірунку. Эканоміка наогул нікуды не ідзе. Туды-сюды патуркаем, і ўсё.

-- Як тады можна заключыць эканамічны саюз з Расіяй, дзе няхай

мала-памалу, але рыначнае рэфармаванне рухаецца наперад!

-- Усё так. Наогул, калі мы гаворым пра інтэграцыю, то пытанню больш, чым адказаў.

Нядаўна ў нас праходзіла навуковая канферэнцыя, дзе выступала юрыст з маскоўскай дэлегацыі, якая заўважыла, што ў нядаўна падпісанай дамоўце поўнага акрэсленасць толькі ў тым, што зроблена. А дзе справа датычыцца намераў, то яны мала зразумелыя.

Увогуле, хачу зноў вярнуцца да таго, пра што ўжо казаў, але гэта вельмі важна. Супрацоўніцтва павінна грунтавацца на дакладных разліках у кожнай канкрэтнай галіне, у кожным канкрэтным выпадку. Я ж не ведаю, хто і дзе ў нас гэта зробіць. Чуў, калі з высокіх трыбун казалі, што такі аналіз ёсць, але гэта і ўся інфармацыя. Мы таксама, як і вы, як і большасць народа, вымушаны зыходзіць толькі з таго, што нам "вясчаюць" нашы кіраўнікі.

-- Карацей, інтэграцыя, безумоўна, рэч ядрэнная, але і не панацея!

-- Не панацея. Але досыць складаны механізм ці фактар павышэння эфектыўнасці вытворчасці і ўзроўню жыцця, якім трэба вельмі ўмела карыстацца. Тут шапкамі не закідаеш, патрэбны дакладны разлік, халадны розум і цвёрдая палітычная воля.

-- Генадзь Міхайлавіч, калі ў вас пытаюцца як у вучонага, эканаміста, што ж трэба, у першую чаргу, зрабіць, каб хутчэй выравацца з таго зачараванага кола развалу, у якім апынуліся, як вы адказваеце?

-- Над гэтым пытаннем я вельмі многа разважаў. Мне ўяўляецца, што ў нашых айчынных навуковых распрацоўках, публікацыях многа было напісана і сказана слушнага і карыснага. Каб усё ўдалося сабраць разам, прывесці ў сістэму, скласці праграму стратэгіі і тактыкі, то гэтага было б дастаткова для пачатку паступальнага руху наперад.

Але ў краіне ідзе палітычны раздрай, у нас няма пэўнага адзінаства нацыі, мы не знайшлі духоўнай асновы аб'яднання. Я нават думаю так, што самы геніяльны эканаміст не ў стане дапамагчы нам. Бо наш менталітэт пакуль не скіраваны на стварэнне. Задаюся пытаннем -- чаму? І думаю: таму, што нас заўсёды вучылі любіць увесць свет, але так і не навучылі любіць свой дом, вуліцу, горад ці вёску, лес, дзе знайшоў свой першы грыб, рэчку, дзе навучыўся плаваць... А гэта аснова таго духу, якога беларусам не хапае. Нярэдка, калі я так разважаю, з мяне пачынаюць смяяцца: маўляў, што за думкі для эканаміста. А я ўпэўнены, пакуль будзе чуцца такі смех, лепшага жыцця не дачакацца.

Гутарку вяла
Галіна УЛІЦЕНАК.

Аднак, з другога боку, беларусам таксама не ўдалося сфарміраваць цалкам выкрашталізаванага пачуцця нацыянальнага самавызначэння і агульнанацыянальнага палітычнага праекту.

З XIX стагоддзя ціск сучаснай "нармальнасці" быў моцным і гэтым тлумачыцца нараджэнне на Беларусі двух супрацьстаячых, але падобных тэндэнцый, якія імкнуліся, каб беларусы маглі стаць грамадствам цалкам падобным да іншых. Адны сыны беларускай зямлі, не маючы выразнай самасвядомасці, выключных і уласных дзяржаўных традыцый, схіляліся да зліцця ў ясна акрэсленыя і ўжо развітыя дзяржаўныя традыцыі ці то расійскія, ці то польскія або літоўскія. Іншыя імкнуліся гвалтоўна да стварэння міфа аб існаванні сапраўднага старажытнага беларускага народа, які абаяраўся на выразныя этнічныя акрэсленыя рысы. Аднак у беларускім выпадку ні адзін з тых шляхоў не мог прынесці хоць бы крыху псіхалагічнага камфорту, таму што грунтаваўся на адмаўленні часткі лакальнай традыцыі. Не ўдалося цалкам адмовіць беларускую спецыфіку, але не ўдалося таксама атаясамліваць сябе з якой-небудзь дзяржаўнай традыцыяй. Гэта адознівала беларусаў ад усіх іх суседзяў, якія з большай ці меншай тэндэнцыянасцю маглі аднак развіваць для сябе ідэю іх дзяржаўнасці да пэўнай ступені верагоднасці і аргументаванасці.

ВЫТОКІ СУЧАСНАГА НАЦЫЯНАЛЬНАГА ПАЧУЦЦА

Пасля ўзрушэнняў і непаразуменняў, выкліканых развіццём этнічнага нацыяналізму, у свеце настала працвержэнне. Сёння, вядома, што ўсюды ў свеце сучасныя нацыі пачалі паўставаць, пачынаючы з XIX стагоддзя разам з працэсамі сумеснага суіснавання, індустрыялізацыі і урбанізацыі. Сучасным светам кіруюць унармаваныя правілы. Народы ў сучасным разуменні раней не існавалі. Усюды унармавана большасць моў, адзяржаўлены культуры, уніфікаваны правілы, адшліфавана свядомасць. Гэта вынік развіцця сучаснай гаспадаркі і

Працяг.
Пачатак у № 23.

БЕЛАРУСЬ -- ЗОНА СУТЫКНЕННЯ

РОЗНЫХ КУЛЬТУРНЫХ ТРАДЫЦЫЙ І ФАРМІРАВАННЯ АСНОЎ ГРАМАДЗЯНСКАЙ СУПОЛЬНАСЦІ

мабільнасці. Асобны чалавек, як і сацыяльныя групы, што не ўмяшчаюцца ва ўсталяваных зверху нормах, маюць прыкрае пачуццё непаўнаважнасці і адсоўвання на абочыну. Такое пачуццё часта сустракалася на Беларусі.

Такі стан рэчаў з'яўляецца аднак адноснай навіной у гісторыі чалавека і неабходна яго зрэзлятывізаваць, што павінна аблегчыць беларусам прыстаўванне да новых рэаліяў канца XX стагоддзя. Перад XIX стагоддзем ужываная мова не была уніфікаваная, але ўяўлялі сабой мазайку з розных дыялектаў і гаворак. Пачуцці нацыянальнай прыналежнасці былі больш разрозненымі за кошт адчування сваёй адметнасці, і асобныя элементы тоеснасці напластоўваліся ў залежнасці ад рэгіёнаў, сацыяльных слаёў, форм рэлігійных культураў. Вельмі часта розныя фактары суіснавалі між сабой, што перашкаджала такой гамагенізацыі грамадстваў, да якой мы прывыклі толькі пачынаючы з XIX стагоддзя. Стваральнікі сучасных нацыянальных праектаў выбралі і выкарысталі метадам адбору ў XIX і ў XX стагоддзях пэўныя элементы з гісторыі, на падставе якіх можна было б унушаць масам, што іх нацыянальная прыналежнасць існавала стагоддзямі і што дастаткова яе "абудзіць". Аднак фактычна гэты працэс не засноўваўся на абуджэнні спячых нібы нацыянальных сантыментаў, а на стварэнні цалкам новых кантураў грамадскага жыцця, якія давалі магчымасць уключаць масы ў сучасны грамадскі рух. Падобна, што паводле нацыяналістычных тэорыяў была пабудавана тэорыя, згодна з якой, напрыклад, усе французы павінны былі быць

непасрэднымі нашчадкамі галаў, франкаў і каралёў Францыі, усе палякі прамымі нашчадкамі Пястаў і Ягелонаў, усе рускія і зрусіфікаваныя імі этнічныя групы павінны былі быць непасрэднымі нашчадкамі Кіева, цароў і г.д. Сёння вядома, што звычайны жыхар Францыі ніколі не меў да XIX стагоддзя пачуцця французскасці, зрэшты часта і па-французску не гаварыў аж да XIX стагоддзя. Тое ж самае датычыць усіх жыхароў Рэчы Паспалітай абодвух народаў, якія належалі да народных слаёў.

Такім чынам, чаму сёння, напрыклад, падкракаўскі паляк сялянскага паходжання меў бы права думаць, што яго продкі ўдзельнічалі ў жыцці польскага народа ад старажытнасці ў той час, як і беларус сялянскага паходжання з-пад Мінска не меў бы права падобна мысліць з гэтай жа нагоды. Тым больш, што на працягу цэлага перыяду існавання Рэчы Паспалітай абодвух народаў і селянін з-пад Кракава, і той жа з-пад Мінска мелі аднолькавае дачыненне (а гэта значыць -- амаль ніякага) да спраў дзяржаўных. І таксама ўсе ўдзельнічалі ў грамадскіх, культурных і гаспадарчых працэсах. Яны ў той час мелі вельмі падобнае пачуццё тоеснасці, якое абаяралася на прыналежнасць да лакальнай бацькаўшчыны і да розных форм культуры. Адрозненні ў іх грамадскай свядомасці не існавала, а нацыянальнай свядомасці не было. Існавалі толькі рэгіянальныя адрозненні, пра якія рэдка хто з іх меў паняцце. Толькі пазнейшыя працэсы асуцешвання гісторыі прывялі да фарміравання ў сялян новых пачуццяў атаясамлівання і прыналежнасці іх да

чаго-небудзь большага, чым іх непасрэднае акружэнне. Нацыянальныя пачуцці ў значнай ступені ўдалося прышчапіць, абаяраючыся на рэлігійную розніцу, якая стварыла новую сімволіку.

У той час (у XIX стагоддзі -- М.Я.), напрыклад, удалося пераканаць падкракаўскіх сялян, што яны сапраўдныя нашчадкі польскай дзяржаўнай традыцыі, але гэтага ж не ўдалося зрабіць з сялянамі з-пад Мінска. На Беларусі не было свецкіх або рэлігійных эліт, якія б патрабавалі развіцця асобнага нацыянальнага пачуцця. Барацьба паміж элітамі, якія схіляліся да Расіі, з элітамі, якія схіляліся да Польшчы, прывяла аднак да таго, што беларусы не змаглі атаясамліваць сябе выключна з адной дзяржаўнай традыцыяй. Адсюль нарадзілася пачуццё спецыфікі Беларусі.

Сутыкненне сялянскіх мас ці мас сялянскага паходжання з вялікімі праблемамі Еўропы, якая развівалася індустрыяльна, у той час прывяло да фарміравання масавых нацыянальных пачуццяў, якія адпавядалі інтэграцыйным патрэбнасцям грамадстваў і іх элітаў. Дзяржава, царква, грамадская эліта адыгрывалі ў тых працэсах вядучую ролю, прынамсі, у пачатковай фазе. У многіх выпадках за "кіраванне душами" змагаліся аўтары некалькіх канкуруючых нацыянальных праектаў, з якіх адзін нарэшце перамагў на пэўнай тэрыторыі. Напрыклад, такім чынам брэтонцы сталі французамі, шатландцы сталі брытанцамі, горнасіпеццы сталі палякамі, у той жа час ірландцы сталі асобнай нацыяй таксама як нарвежцы, ісландцы ці літоўцы. Грамадскі ціск знізу прывёў, у сваю чаргу, да развіцця інтэрнацыяналізму альбо новых форм больш дэмакратычнага патрыятызму. У сваю чаргу беларусы ніколі да канца не маглі зрабіць выбар паміж канкуруючымі нацыянальнымі праектамі.

Такім чынам, няма падстаў, каб сённяшнія французы ці палякі нешляхетнага паходжання маглі б папросту верыць у міф іх адвечнай прыналежнасці да сваёй гістарычнай нацыі ў той час, калі б сённяшні беларус падобнага паходжання мог бы сябе адчуваць абдзеленым і мог бы паверыць, што "нарадзіўся ўчора".

Бруна ДРВЕСКІ.

Пераклад з польскай мовы М. ЯНІЦКАЙ.

КОНКУРС У ГАЙНАЎЦЫ

На працягу тыдня сабор Святой Тройцы ў Гайнаўцы быў месцам конкурсных выступленняў калектываў з Польшчы і Швейцарыі, Югаславіі і Румыніі, Расіі і ЗША, шмат іншых краін. Гонар нашай рэспублікі адстойвалі царкоўны хор з Віцебска, камерны хор з Пружан і Дзяржаўны хор радыё і тэлебачання Беларусі.

Усе беларускія калектывы адзначаны ўзнагародамі фестывалю, а кіраўнік Дзяржаўнага хору радыё і тэлебачання Беларусі прафесар Віктар Роўда ўдастоены Вялікага ганаровага прызга.

Завяршыўся фестываль "Гайнаўка-96" гала-канцэртаў у саборы Святой Тройцы і ў Беластоцкай філармоніі.

НА ЗДЫМКАХ: у час гала-канцэрта ў саборы Святой Тройцы; выступае царкоўны хор з Віцебска.

Фота Яўгена КАЗЮЛІ.



НАВІНЫ БЕЛАРУСІСТАЎ

"ХУНГАРА-- АЛЬБАРУТЭНІКА"

Так называлася навукова-практычная канферэнцыя, арганізаваная Венгерскай асацыяцыяй беларусістаў у другой палове красавіка. У яе праграме -- 18 дакладаў. Пачалася канферэнцыя выступленнямі Андрэша Золтана (Будапешт), Міхалі Коцсіса (Сегед) і Сандорна Гелеі (Дэбрэцэн). Яны гаварылі пра венгерска-беларускія духоўныя кантакты, развіццё беларусістыкі ў паасобных гарадах, ахарактарызаваў Белую Русь, як гісторыка-геаграфічнае паняцце.

У канферэнцыі прынялі ўдзел госці з Беларусі -- Дзмітрый Караў (Гродна), Мікалай Прыгодзіч (Мінск). А Мікалаю Аляхновічу (Брэст) не трэба было спецыяльна ехаць: цяпер ён выкладае ў Будапешце беларускую мову.

ДЗЕЛЯ БЕЛАРУСКА-НЯМЕЦКАГА ЎЗАЕМАРАЗУМЕННЯ

Пасяджэнні Міжнароднага "круглага стала" "Беларуска-нямецкае грамадска-культурнае ўзаемадзеянне: гісторыя, сучасны стан, перспектывы", якія адбыліся ў Мінску 29--30 красавіка 1996 г., праходзілі нетрадыцыйна. Навуковая гаворка пра рэінскі каменны посуд у Беларусі (А. Трусаў), пасляваенную нямецкую гістарыяграфію (Г. Сагановіч), нямецкі друк у Мінску ў час другой сусветнай вайны (І. Шлоотц), асаблівасці перакладу "Фаўста" І. Гётэ, зробленага В. Сёмухам (Я. Адамовіч), адукацыйныя сістэмы Беларусі і Германіі (М. Спрээн) ці дыялектычны германізмы (А. Станкевіч) перапынялася арыяй з оперы А. Радзівіла "Фаўст", якой вядомы спявак В. Скорбагатаў праілюстраваў свой даклад, ці відэафільмам пра доктара Зігфрыда Эрнста, вядомага ў Еўропе лекара-гуманіста, які ў час акупацыі памагаў у

Бытэнні беларускім сялянам (адзін з тагачасных відэаочаў праф. М. Грынчык, выступіў з успамінамі-каментарыямі да фільма). А на апошнім пасяджэнні, калі ў дыскусію ўключыліся вядомы мастак М. Савіцкі, прадстаўнік Евангелісцкай царквы з Каселя Ф.Дорн, прафесары М. Крукоўскі і М. Саламонаў, гаворка набыла палемічны, публіцыстычны запал, перайшла на глабальныя праблемы -- лес еўрапейскай культуры, сэнс жыцця.

Выступленні былі згрупаваны па "блоках" пытанняў: "Гістарычныя традыцыі", "Другая сусветная вайна і яе ўрок", "Адукацыя, культура", "Філалогія", "Сучаснасць і перспектывы". Адкрыў пасяджэнні прэзідэнт Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў А. Мальдзіс, з прывітаннем выступілі пасол ФРГ у Беларусі Г. Альбрэхт, рэктар Беларускага ўніверсітэта культуры Я. Грыгаровіч, нямецкі дырэктар Мінскага міжнароднага адукацыйнага цэнтра (IBB) К. Байер. У абмеркаванні ўдзельнічалі звыш сарака навукоўцаў, настаўнікаў і нават студэнтаў. Побач з Мінскам былі прадстаўлены Віцебск, Гомель, Гродна, Бабруйск, вёска Германавічы Шаркоўшчынскага раёна. З зарубежных гасцей, апрача згаданых ужо Ф. Дорна, М. Спрээн і І. Шлоотца, выступілі Н. Брэдэрлоў ("Беларусы паміж вайной і мірам"), М. Банькоўска-Цуліг ("Судакрананні паміж Беларуссю і нямецкамоўнай Швейцарыяй").

У заключным камюніке, прынятым удзельнікамі, гаворыцца, што дзеля лквідацыі белых плям у гісторыі нашых адносін такія сустрэчы трэба праводзіць сістэматычна, не радзей, чым раз у два гады. Дзеля каардынацыі даследаванняў была выбрана Беларуска-нямецкая рада (яе ўзначаліў У. Сакалоўскі), а для падрыхтоўкі і выдання матэрыялаў -- рэдкалегія. Ёсць у заключным дакуменце і больш канкрэтныя пункты -- пра стварэнне сумеснага навуальнага дапаможніка, абмен бібліяграфічнай інфармацыяй, устаноўку на месцы лютэранскіх могілак у Мінску памятнага знака, упарадкаванне пахаванняў першага сусветнай вайны.

Наталля МАРЦЫНКЕВІЧ.

СУСТРЭЧА З БЕЛАРУСАМІ ЛАТВІ

Падчас візиту ў Латвію міністра замежных спраў Рэспублікі Беларусь Уладзіміра Сянко адбылася яго сустрэча з прадстаўнікамі беларускай дыяспары. У цудоўным палацы, у якім размешчаны зараз Саюз пісьменнікаў Латвіі, госця з Мінска і Надзвычайнага і Паўнамоцнага пасаля Рэспублікі Беларусь у Латвіі Валянціна Вялічка сустрэкалі дзеці Рыжскай беларускай школы, хор "Надзея".

Пра свае надзённыя клопаты гаварылі міністру і паслу намеснік старшыні рады Латвійскага таварыства беларускай культуры "Сьвітанак" Вячка Целеш, старшыня Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны "Прамень" Аляксандр Карповіч. Ад імя Даўгаўпілскага беларускага культурна-асветніцкага таварыства "Уздым" слова ўзяў Мікола Паўловіч, які да таго ж узначальвае першасную суполку Міжнароднага

фонду Янкі Купалы. Асацыяцыю беларускіх прадпрыемальнікаў прадстаўляў Іван Кабановіч.

У Рызе ўтвораны Латвійскі фонд беларускай культуры. Адчуваюць нашы суйчыннікі клопат Латвійскай дзяржавы. Але і ад Бацькаўшчыны чакаюць аякунства, дапамогі ў вельмі многіх справах. На сустрэчы высокіх гасцей з прадстаўнікамі беларускай дыяспары ў Латвіі вызначаны пункты

ўзаемадзеяння, шляхі падтрымкі іх культурна-нацыянальнага жыцця.

НА ЗДЫМКАХ: міністр замежных спраў Рэспублікі Беларусь У. СЯНКО, Надзвычайны і Паўнамоцны пасол Рэспублікі Беларусь у Латвійскай Рэспубліцы В. ВЯЛІЧКА на аглядзе выстаўкі творчай жыццядзейнасці латвійскіх беларусаў.

Тэкст і фота Сяргея ПАНІЗЬНІКА.



АЛЕСЬ БУРБІС: АД "МЕЙШАГОЛЬСКОЙ РЭСПУБЛІКІ" ДА БССР

Алесь Лаўрэнавіч Бурбіс пражыў усяго 37 гадоў, але ў гісторыі беларускага нацыянальна-вызваленчага руху і ў беларускай тэатральнай культуры пакінуў значны след. Ён нарадзіўся 20 красавіка 1885 года ў Вільні ў сям'і дробнага чыноўніка ваеннага інтэнданцтва. Вучыўся ў Віленскай гімназіі. Яшчэ будучы гімназістам, Бурбіс разам з іншымі беларускімі хлопцамі засноўвае ў 1902 годзе Віленскую арганізацыю Беларускай Рэвалюцыйнай грамады -- першай беларускай сацыялістычнай партыі. Як сцвярджаў пазней Зміцер Жылуновіч (Цішка Гартны), гэта партыя "грунтоўна паставіла пытанне сацыяльна-нацыянальнага вызвалення беларускіх працоўных гушчароў". Вядома, што большасць беларускага народа жыла ў пачатку XX стагоддзя ў вёсцы і сацыялістычныя ідэі пранікалі туды паволь і не вельмі шырока. Дзесяткі, сотні вёсак аб'ехалі Бурбіс і яго аднадумцы, праводзілі шмат сустрэч і гутарак з сялянамі, агітуючы за свае ідэі словамі і пракламацыямі, напісанымі ім ж ад рукі.

У 1903 годзе Беларуска-рэвалюцыйная грамада правяла свой I з'езд, на якім адбылося перайменаванне яе ў Беларуска-сацыялістычную грамаду (БСГ). Адзін з самых маладых дэлегатаў Алесь Бурбіс стаў членам Цэнтральнага камітэта.

У лістападзе-снежні 1905 года ў Мейшагольскай воласці Віленскага павета Алесь Бурбіс узначаліў рэвалюцыйнае выступленне насельніцтва, у выніку якога старая ўлада была скінута і ўзнікла "Мейшагольская рэспубліка". Паводле абвінавачага акта, А. Бурбіс з групай аднадумцаў (студэнт Калеснікаў, сяляне Запольскі, Струй, Яруць і інш.) "самавольна" збіраў валасныя сходы, выступаў на іх, а таксама на базарнай плошчы, з балкона карчмы з прамовамі, у якіх заклікаў сялян не выконваць распараджэнняў царскіх улад, сілай адбіраць у памешчыкаў зямлю, праганяць земскіх начальнікаў, станавах прыставаў, валасных старшын, не плаціць падаткаў, не адбываць воінскай павіннасці, закрываць казённых вінныя крамы. Фактычна гэта быў заклік звергнуць царскую ўладу шляхам

узброенага паўстання. На валасным сходзе 14 снежня 1905 года А. Бурбіс зачытаў і прапанаваў сялянам зацвердзіць два прыгаворы. У адным з іх заяўлялася, што абяцаная ў Маніфесце 17 кастрычніка 1905 года Дзяржаўная дума народу не патрэбная і сяляне не павінны яе выбіраць. Нам, казаў Бурбіс, трэба дамагацца склікання Устаноўчага сходу, выбранага на аснове ўсеагульнага, роўнага, тайнага і праммага выбарчага права. Гэты сход

га павета. Пра сустрэчу з А. Бурбісам менавіта ў гэты час піша Янка Купала: "Пазнаёміўся я з ім напярэдадні рэвалюцыйнага 1905 года, калі памяць мяне не ашуквае, летам 1904 года. Гэта было ў горадзе Мінску. Прыехаўшы з вёскі, я трапіў на рэвалюцыйна-канспіратыўную кватэру. Усё гэта былі гарачыя шалёныя галовы, якія збіраліся цэлы свет перавярнуць дагары нагамі. Вось сярод іх быў Алесь Бурбіс, тады яшчэ мала-

Мінска і сельскагаспадарчых рабочых Навагрудскага павета. Дарэчы, летам 1906 года забастовачны рух батракоў і сялян-падзёншчыкаў дасягнуў самага высокага ўзроўню на Беларусі. Жыў А. Бурбіс тады па фальшывама пашпарту на імя Генрыха Бухавіцкага. Пад гэтым прозвішчам 24 жніўня 1906 года ён быў затрыманы паліцыяй у вёсцы Дольная Шчорсаўскай воласці. Паліцэйскія доўга ламалі галовы, хто ён на самай справе,

невynosных умовах і без таго слабае здароўе Бурбіса, ад прыроды малакроўнага, рэзка пагоршылася, узмацніліся нервовыя расстройствы і цяжкія задыхны кашаль, з'явіліся сухоты, што зафіксаваў мясцовы турэмны ўрач. Пра гэта Бурбіс 9 верасня 1907 года напісаў пракурору Віленскай судовай палаты і папрасіў перавесці яго ў мінскую турму, дзе спадзяваўся знайсці нейкія лекі. Хадайніцтва яго задаволілі.

8 кастрычніка 1907 года Віленская судовая палата слухала справу "пра невядомага звання чалавека, які называе сябе Генрыхам Мацвеевічам Бухавіцкім, абвінавачанага па 2 ч. 132 арт. Крымінальнага ўлажэння". Абвінавачваемы ў асобай заяве адмовіўся прысутнічаць пры разборы яго справы, і палата завочна прыгаварыла яго да зняволення ў крэпасці на 1 год, але выкананне прысуду адклала, бо ў Мінску працягвалася следства па абвінавачанню Бухавіцкага "ў злачынствах, прадугледжаных 950, 951 і 977 арт. Улажэння аб пакараннях". 19 студзеня 1908 года А. Бурбіс адкрыў нарэшце судовому следству сваё сапраўднае імя, і 11 лютага таго ж года яго часова выпусцілі на свабоду, а неўзабаве зноў пасадзілі за kraty. У заяве на імя пракурора Віленскай судовай палаты ад 3 ліпеня 1908 года ён прасіў хутчэй назначыць судовы разбор справы, бо амаль двухгадовае турэмнае зняволенне "канчаткова разбурыла" яго слабае здароўе. Новы суд адбыўся 18 кастрычніка 1908 года. Бурбіса прысудзілі да 2 гадоў крэпасці без заліку папярэдняга зняволення. Пазней, праўда, палата ўлічыла цяжкі стан здароўя Бурбіса і тэрмін зняволення, якое ён закончыў у Вільні, скараціла. З турмы ён выйшаў у канцы ліпеня 1909 года.

За час знаходжання А. Бурбіса ў турме БСГ здрабнела, яе дзейнасць прыкметна змянілася: з рэвалюцыйнай і палітычнай яна набыла культурна-асветніцкую накіраванасць. Віленскі і Мінскі камітэты БСГ па сутнасці спынілі сваю працу, а найбольш прагрэсіўныя сілы партыі пачалі гуртавацца вакол штотыднёвай беларускай газеты "Наша ніва".

Мікалай БАНДАРЭНКА.
Працяг будзе.

ЁН ХАЦЕЎ АДКРЫЦЬ ВОЧЫ СВАЙМУ НАРОДУ

прыме новыя законы, назначыць падсправядаччы яму ўрад, перадаць у карыстанне народа ўсю зямлю, прадаставіць усім грамадзянам свабоду слова, сходаў, сумлення, друку, саюзаў, недатыкальнасць асобы. Справамі кожнага краю належыць кіраваць яго выбранымі. Нашаму краю неабходна поўнае самакіраванне з сеймам у Вільні. На валасных сходах голас даецца ўсім жыхарам воласці. Ускосныя падаткі і акцызы адмяняюцца, уведзіцца адзіны падаходны падатак. Скасоўваюцца саслоўі. Вызвалюцца ўсе палітычныя вязні. Назаўсёды забараняецца пакаранне смерцю. Дзяржава за казённым кошт забяспечвае ўсеагульнае навучанне дзяцей на іх роднай мове.

Другі прыгавор датычыўся мясцовых спраў: ім скасоўвалася ўлада ранейшага валаснога праўлення, адмаўляліся ўсе падаткі і павіннасці на карысць антынароднага ўрада, назначаліся выбары новых кіраўнікоў воласці. "Мейшагольская рэспубліка" пратрымаўся некалькі дзён. Наступ контррэвалюцыйны прымусяў А. Бурбіса пакінуць "Мейшагольскую рэспубліку". Ён пераязджае на Міншчыну, дзе арганізоўвае выступленні сталеяроў у Мінску і сельскагаспадарчых рабочых Навагрудска-

ды, вясёлы, такі лёгкадаступны хлапчына. Кожную хвіліну можна было чакаць, што ўваліцца жандарская паня і пацягне ўсіх туды, адкуль няма вяртання, ва ўсякім разе, нялёгка выбрацца. Але для гэтых галоў страх не быў пісаным. І Бурбіс сыпаў сваімі вострымі слоўцамі, як з рэштата. Ён любіў жарт, любіў пасмяяцца, хоць гэта і быў смех скрозь слёзы. З размоў людзей, што сабраліся на гэтай кватэры, я зразумеў, што тут вырашаецца, абмяркоўваецца вельмі важнае пытанне аб тым, каб узняць увесь беларускі народ, усё беларускае сялянства супраць гвалтаўнікоў-паноў і іх спрадвечных здзекаў. У цэнтры гэтых планаў стаяла нацыянальнае і эканамічнае вызваленне Беларусі, і наперадзе ўсіх ішоў за свабоду і вызваленне беларускага сялянства Бурбіс... У той час ён ужо не толькі выступаў на патаемных масоўках, але і быў дзеячам актыўным, прымым чыста беларускім. Неўзабаве пасля першай жа сустрэчы маеі з ім пачаліся рабочыя забастовкі ў Мінску.

Намаганнямі і энтузіязмам такіх падзвіжнікаў, як Бурбіс, уплыў БСГ рос і пашыраўся, і не толькі сярод сялянства, а і сярод рабочых Вільні, Мінска, Нова-Вілейкі.

У 1906 годзе А. Бурбіс вёў агітацыю і арганізоўваў забастовкі рабочых -- сталеяроў

гэты нізкага росту, хударлявы і дробнатары дзяцюк з фальшывым пашпартам, аднак той лічыў непатрэбным блізкае знаёмства з сыхчыкамі. Пры ім былі знойдзены маніфест "Ко всему российскому крестьянству" (4 экзэмпляры), маніфест "К армии и флоту", выдадзены ў ліпені 1906 года па ініцыятыве і пры ўдзеце большавікоў левымі партыямі і арганізацыямі. Разам з ім была лістоўка Беларускай сацыялістычнай грамады "Да ўсіх вясковых людзей" з дэвізам "Працавіта бедната ўсіх краёў, аб'ядноўвайся!", шыфраваная запіска. На падставе гэтых пракламацый пракурор Мінскага акруговага суда зрабіў вывад, што "ўсе гэтыя творы заклікаюць сялян да адкрытага ўзброенага паўстання супраць урада".

"Г. Бухавіцкі" на следстве не прызнаў сябе вінаватым, растлумачыў, што прыехаў у Шчорсаўскую воласць з Мінска як карэспандэнт "Мінскай газеты", а пракламацыі знайшоў тут на дарозе, сабраў і машынальна паклаў у кішэню, каб пазней прачытаць іх. Следства не змагло раскрыць ні сапраўднага прозвішча арыштаванага, ні яго рэвалюцыйнай дзейнасці. Тым не менш "Г. Бухавіцкага" пасадзілі ў Навагрудскі турэмны замак, перапоўнены палітычнымі. У

БЕЛАРУСІ -- УСЁ, ШТО МАГУ

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.)

-- Ці робіцца большай удзельная вага нацыянальнага ў мастацтве, ці мастры культуры звяртаюцца да агульначалавечых каштоўнасцей?

— У розных краінах гэта адбываецца па-рознаму, універсальных рэцэптаў няма, але я лічу, што нават калі нацыянальныя трупы працуюць на матэрыяле далёкім ад праблем іх краін, яны ўсё роўна ствараюць нацыянальныя спектаклі, таму што над імі працуюць народжаныя гэтай зямлёю харэографы, артысты, кампазітары. І калі на гэтай зямлі ствараецца твор, непасрэдна не звязаны з яе гісторыяй, хочам мы ці не, але нацыянальны характар яго твораў кладзе адбітак на тое, што ўрэшце рэшт атрымаецца.

— Але ж вы самі родом з Расіі...

— Ведаецца, у мяне вельмі дзіўны лёс. Я нарадзіўся ў Баку ў 1947 годзе. Яшчэ дзіцём мяне адвезлі ў Ленінград, дзе я скончыў дзве лепшыя навучальныя ўстановы, якія толькі можна было скончыць -- харэаграфічнае вучылішча імя Ваганавай і балетмайстарскае аддзяленне кансерваторыі імя Рымскага-Корсакава. У Мінск мяне запрасілі яшчэ студэнтам. З 1973 года я працую

галоўным балетмайстрам Акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Беларусі. У 1982 годзе стажыраваўся ў Парыжы. Амаль усё мае пастаноўкі захаваліся ў рэпертуары тэатра.

— Чым стала для вас Беларусь за гэтыя гады?

— Усё мае жыццё звязана з гэтай зямлёю, тут нарадзіліся мае дзеці, адбылося стагнаўленне, развіццё. Напэўна, і я нешта зрабіў для Беларусі, ва ўсялякім разе, аддаваў ёй усё, што мог.

— Днямі вы сустрэліся з Прэзідэнтам. Аб чым была ваша размова?

— Гэта была афіцыйная сустрэча. Ён павіншаваў мяне з узнагародай, я ўздыхаў важныя, надзённыя для нашага тэатра пытанні. Пасля размовы ў мяне засталася вельмі добрае ўражанне. Я адчуў яго зацікаўленасць у развіцці мастацтва.

— Як вам удалося ўзняць беларускі балет на такі высокі ўзровень?

— Толькі штодзённай пастаяннай працай. Называйце, як хочаце, -- праца, барацьба, бітва. Нічога не атрымаецца без добрай базавай адукацыі, а вынік складаецца гадамі.

— Якія спектаклі з большай цікавасцю ўспрымаюць за мяжою?

— Па-рознаму, гэта залежыць ад аўдыторыі, я падрыхтаванасці. Непадрыхтаваная, выпадковая публіка аддае перавагу класіцы -- "Шчаўкунку", "Лебядзінаму возеру", "Спячай прыгажуні", а падрыхтаваная публіка ў добрых тэатрах успрымае усё. Таксама гэта залежыць ад горада -- у вялікім культурным цэнтры больш цікавацца балетам.

— А як ставяцца за мяжою да "Рагнеды"?

— Мы яшчэ не паспелі вывезці яе за мяжу, бо выпусцілі толькі паўгода таму. Але думаю, што гэты спектакль будзе ўспрымацца добра.

— Што даюць павязкі за мяжою?

— Яны патрэбны нам ва ўсіх адносінах. Гэта вялікая фінансавая дапамога як для тэатра, так і для нашых акцёраў. Таксама не трэба забывацца, што дзякуючы нашаму тэатру Беларусь становіцца вядомай у свеце. У Еўропе нас ужо вельмі добра ведаюць, і не толькі дзякуючы Чарнобылю. Мы паказваем, што ў нас ёсць нешта яшчэ, акрамя нашай бяды.

— У вас ніколі не ўзнікала думка аб тым, каб застацца за мяжою?

— Больш таго, мяне вельмі часта запрашаюць застацца працаваць па кантракту. Але ў мяне тут сям'я, дзеці, тэатр, я не магу паехаць на доўга і пакінуць усё гэта. Да таго ж, паверце, гэта толькі падаецца, што мы там патрэбны. Нас там ніхто не чакае. Дом -- тут, тут нам жыць, працаваць, твараць.

Вераніка ЧАРКАВА.

КАРАЛІШЧАВІЧЫ, КАРАЛІШЧАВІЧЫ...

(СТАРОНКІ НЕ ХРЭСТАМАТЫЙНЫЯ)

5. У ТОЕ

РЫСНАЕ ЛЕТА...

Таго лета ў Каралішчавічах аднойчы грывнуў пярэпалах: з'явілася рысь! Уначы падкралася да самага Дома і ценем праслізнула каля вогнішча...

Вогнішча па традыцыі, якая засталася яшчэ з часоў Міхася Лынькова, распальвала моладзь -- хлопцы і дзяўчаты, дзеці пісьменнікаў, што з'ехаліся ў Каралішчавічы ў свае летнія каникулы. Усе амаль аднагодкі, пераважна дзесяцікласнікі... Што тут казаць, і спеваў, і рогаў, і рознага свавольства хапала не толькі ўдзень, а таксама і ўначы. І гэта тады, калі ў вялікім Доме разам са сваімі клапатлівымі бабулямі ўжо ў дзевяць гадзін вечара павінны былі засынаць малыя пісьменнікі дзеці. І, зразумела ж, адданыя бабулі на варце дэбрачынасці і парадку стаялі насмерць. Адны ішлі ў наступ супроць маладой распусты з адкрытым забралам, другія вакол яе праведнымі вуснамі сплталі самыя неверагодныя ўзоры плёткаў... У такіх вольных умовах вялася халодная вайна, як аднойчы раніцою ўсё роўна як узварвалася вадародная бомба. Увесь Дом прагнуўся разам з весткай: аб'явілася рысь!

Падумаць толькі, ніхто ж бы нічога не пачуў і не ўведаў, каб не гэтыя, на шчасце, урвысы! Гэта ў іх на вачах рысь падкралася да самага вогнішча, мільгнула чырвоным футрам у зарыве і знікла ў цемры. Нехта паспеў заўважыць на вушах зверва кутасікі. Сумнення не было: рысь... У некага былі дакладныя весткі, што рысь на чалавека воль так з-пад ног не нападае, а кідаецца на галаву толькі з вышыні, звычайна стаіўшыся на дрэве. Кідаецца і кіпцюрамі і зубамі ўпіваецца ў шыю, высьмоктвае кроў... Узнікла, а іначай і быць не магло, страшная паніка. Усе ж былі з малымі дзецьмі і дагэтуль бесклапотна хадзілі ў лес на прагулку, у грыбы, у ягады, і нікому ў галаву не магло прыйсці, што недзе ў гушчары верхавін за табою сочыць, цябе падпільноўвае лютага смерць. Зразумела, адразу ж усё было спынена: гульні, прагулкі, тым больш з дзецьмі, катгарычна былі забаронены.

А тут зноў жа пад вечар таго ж дня нехта з кампаніі маладых хадзіў па цыгарэты ў суседнюю краму і чуў там, як жанчына з вёскі Сіняло расказвала, што рысь задрала ў іх калгасную карову. Каровы хадзілі пад лесам, і адной дурніцы надумалася ад чарады джагнуць у лес... А рысь, відаць, аблюбавала сабе схованку недзе на яліне -- і гэннула на карову каменем. Пастух толькі пачуў, як нешта жаласна мыкнула. Калі ж ён дарваўся да таго месца, дык, кажка, убачыў толькі, як нейкі вялізны, усё роўна як кот, толькі з кароткім хвостом звер шаснуў з каровы ў гушчар ельніку. А задушаная карова ляжала на зямлі і сцякала крывёю...

Праз дзень пасля з'яўлення рысі каля самага ганка фінскага доміка, дзе жыла сям'я Сабаленкаў, былі заўважаны сляды! Не сабачыя і не кацяныя... Абдзіткі пакінулі мяккія лапы невядомага зверва. Гаспадыня не разгубілася і адразу ж накрыла сляды -- як непарушныя доказы -- бляшанымі ночвамі і тазамі. Калі дагэтуль і пракарваліся ў каго рэдкія сумненні, то цяпер ужо іх не было ні ў аднаго чалавека. Рысь хадзіла за людзьмі следам! Усіх пасленцаў не такой ужо і вялікай каралішчавіцкай калоні агарнуў усленскі жах! Дзяцей трымалі ў пакоях, а калі выводзілі на ганак, дак толькі за руку. Хадзілі не інакш як гуртам і ўсе,

як пікамі, узброеныя адмысловымі кіямі.

Тазы і ночвы, якія пільна ахоўвала гаспадыня, набывалі ўсё больш і больш прыцягальную сілу. Да фінскага дамка Сабаленкаў кіраваліся адна за другой групы цікавых і запалоханых. Усе хацелі ўпэўніцца, убачыць на ўласныя вочы рысіныя сляды. Гаспадыня з пачуццём ускладзенай на яе адказнасці давала падрабязныя тлумачэнні ўрачыста прыўзнямаючы жалезную тару перад кожнай новай дэлегацыяй.

Моладзь, як і звычайна ў час гістарычных выпрабаванняў, паводзіла сябе мужна і стрымана. Яна цяпер, можна сказаць, нязменна трымала руку на пульсе падзей і была адзінай крыніцай самай новай інфармацыі. Дзіўна, як згуртоўвае людзей небяспека. Яшчэ ўчарашнія толькі зламьскія і зпачыныцы з лагера моладзі за адзін дзень ператварыліся ў дасведчаных знаўцаў і нават дарадцаў. Як ні кажы, а толькі дзякуючы іх маладой адвазе і сіле, можна было адчувацца хоць крыху смялей і небяспечней нават тым, хто ўчора яшчэ бязлітасна караў распусту.

Нехта настойваў і патрабаваў ад дырэктара Дома выклікаць міліцыю. Некаторыя дамагаліся "рафіка" -- каб, пакуль не позна, з'ехаць дадому. Аптымiсты былі за тое, каб званіць у Таварыства паляўнічых. Зрэшты, хто, як не гэтае таварыства павінна займацца і цікавіцца тым, што адбываецца ў лесе. І не толькі цікавіцца, а і бараніць людзей ад драпежнікаў!

Дырэктар ляснога Дома пачаў званіць па ўсіх тэлефонах у горад, але была субота, і ніхто нідзе не адклікаўся. Што ж датычыла Таварыства паляўнічых, то яно хутчэй за ўсё само адбылося на паляванні. Наступны тыдзень прайшоў таксама ў трывозе, хоць і прыглушанай крыху. Рысь больш не паказвалася. Аднак заведзеная спружына сваю справу рабіла. Марыя Ісакаўна -- у Саюзе пісьменнікаў усе звалі яе Бядуліха -- была не з тых жанок, што сядзяць склаўшы рукі ў час небяспекі. Калі не мог дабіцца ніякага паратунку ні ад кога дырэктар Дома, то гэта зрабіла за яго яна, удава гэтага беларускай літаратуры! Яна дабілася!

І сапраўды быў узятый "па трывозе" і адпраўлены на месца падзеі ўзброены да зубоў атрад стралкоў, набраны выключна з асаў паляўнічай справы. За плячыма кожнага штацінілася стваламі зброя самых неверагодных часоў і заводаў. Фантастычная ж маляўнічасць адзетку нагадвала оперную сцэну з веберускага "Чароўнага стралка". Аблава пачалася пасля таго, калі ў суправаджэнні ўсіх чыста насельнікаў Дома атрад стралкоў уважліва даследаваў спачатку мясціны вакол немагала халоднага вогнішча, а потым знікшыя за тыдзень сляды, хоць ночвы і тазы, не кранаючыся з месца, усё яшчэ намагаліся захоўваць іх таямніцу... Праз гадзіну ў лесе ўсчалася страляніна, загрымела такая пальба, што калі б, крый Божа, трапіўся на гэты час на гэтай дарозе выпадковы чалавек, то яму, несумненна, падалося б, што пачынаўся канец свету...

Зусім нядаўна, успамінаючы і сумуючы па Каралішчавічах, я спытала ў аднаго з тых колішніх маладых, што былі там, у тое "рыснае" лета ў Каралішчавічах: -- Ты памятаеш, як усіх нас да смерці напалохла рысь?

— А ніякай рысі не было, -- са смехам адказаў ён.

— Як не было?!

— А так -- не было! Была абдуманая акцыя. Праведнікі распісалі нас на крыжы, і мы пакаралі праведнікаў -- пусцілі пагалоску, што з'явілася рысь. І разыгралі класічную камедыю... Скажаш -- не?

СЛАВЯНСКІЯ ПЕРШАНАСТАЎНІКІ Ў БЕЛАРУСІ

ЯНЫ СЕЯЛІ ДАБРО

Слава вам, братыя, Славян просветители, Церкви Славянской святые отцы. Слава вам, правды Христовой учителя, Слава вам, грамоты нашей творцы. Будьте ж Славянству звеном единения, Братья Святые: Мефодий и Кирилл... Да осенит его дух примирения Вашей молитвы перед Господом сил.

Мінскія перыядычныя выданні ўдзяляюць шмат увагі святу славянскіх першанастанікаў у 1885 годзе. Апублікаваны паведамленні і інфармацыі аб падрыхтоўцы свята, падрабязная праграма ўрачыстасцяў па днях і гадзінах, парадак следавання хрэсных ходаў, змешчаны разнастайныя матэрыялы аб жыцці святых айцоў. Гэта вялікі нарыс "Жыццё і подзвігі святых Кірыла і Мяфодзія, асветнікаў славян", выступленні і прамовы, сказаныя на ўрачыстасцях, прапаведзі, шэраг рэдакцыйных і аўтарскіх матэрыялаў П.Сакалова, архімандрыта Сергія, І.Лісоўскага, А.Ленскага, С.Рункевіч, П.Тарскага, вершы Н.Стэфані і многіх іншых. Асобае месца сярод іх займае артыкул свяшчэнніка Андрэя Юрашкевіча. У ім аўтар падкрэслівае ролю Балгарыі ў захаванні і развіцці славянскага пісьменства. "Балгарыя з любоўю прыняла ўцекачоў і ўсё багацце, завешчанае славянству святымі братамі, у сваю чаргу завяшчаўшы яго суродзічам -- сербам і рускім".

Падобным чынам, як і ў Мінску, было арганізавана і праведзена ўшанаванне славянскіх асветнікаў і ў Віцебску. Пра гэта расказваюць "Віцебскія губерньскія ведамасці". Увесь дзень ва ўсіх цэрквах горада б-га красавіка "наладжаны быў перазвон у знак урачыстасці". На працягу трох святочных дзён пан начальнік губерні знайшоў час, каб наведаць усе вучылішчы, гімназіі і дзіцячыя дамы, дзе "асабіста раздавалася дзесяць жыццёапісанне Кірыла і Мяфодзія". У публікацыях газеты падкрэсліваюцца словы з прывітання Святога Сінода аб тым, што "праз іх мы зведалі царкоўную прыгажосць, і пры-

ведзены ад цемры да святла, і ад смерці да жывата вечнага". У апублікаваным выступленні старшага настаўніка З.П.Осіпава гаворыцца, што пасля сваёй сустрэчы з арабскімі вучонымі "Канстанцін зрабіў у гэты час спробу звярнуцца да другой дзейнасці, больш плённай. Вестка гэта заключаецца ў тым, што ён хадзіў у нейкую краіну, населеную Славянамі, у Брэгалініцу, і знайшоў там ужо тых, хто хрысціўся, дакончыў справу, акрысціўшы астатняе насельніцтва". У тым жа матэрыяле аўтар, расказваючы аб місіі братаў у Херсанесе, паведамляе, што Мяфодзіі суправаджаў свайго брата, "хаця іншыя весткі наадварот указваюць, што ён заставаўся на радзіме і прапаведваў хрысціянства сярод ваяўнічых балгар. Зрэшты пачатак прапаведзі ў балгар быў пакладзены абодвума братамі яшчэ да падарожжа ў Хазарыю, і вынікі гэтай прапаведзі былі, па ўсёй верагоднасці, значныя, таму што захавалася несумненнае сведчанне, што св.Мяфодзіі каля таго часу зрабіў сваім духоўным сынам самага цара балгарскага Барыса, паланіўшы яго "айчыннай сваёй мовай ва ўсім прыгожым". У тым жа нумары газеты надрукавана прамова гімназічнага інспектара І.В.Пакроўскага. У ёй ён cytue "Жыццё св.Клімента Ахрыдскага" і падкрэслівае: "Пасля таго як св.Мяфодзіі зрабіў князя Барыса сваім сынам, г.зн., папросту гаворачы, сіхліў яго на карысць прыняцця хрысціянства, то, глядзячы на князя, і народ балгарскі "пачаў прычышчацца святым хрысціянствам і хрысціянствам"... Але таму што славянскае і балгарскае племя не разумелі пісанняў на грэчаскай мове, то св.браты знайшлі ў гэтым вялікую шкоду і адчулі несудачны смутак у тым, што светач пісанняў не можа быць запалены ў цёмнай краіне балгар; яны былі збянтэжаны, не маглi гэтага перанесці і гатовы былі адмовіцца ад жыцця. Але, звярнуўшы свае позіркi да Суцяшальніка, яны моляць Яго міласці для вынаходства пісьменства і, атрымаўшы жаданы дар, вынаходзяць славянскія пісьменны і перакладаюць пісанне з грэчаскай мовы на балгарскую". Далей аўтар падкрэслівае вялікае значэнне мовы і кніг, атрыманых ад балгар. На яго думку, аб'яднанне разрозненых, часта варагуічых паміж сабой рускіх племенаў, утварэнне імі моцнай рускай дзяржавы становіцца магчымым толькі прыняццем хрысціянства і кніжнай мовы; намаганні старажытных рускіх князёў не былі б паспяховымі, калі б царкоўнаславянская мова не парадніла асобныя рускія плямёны.

Пётр КУЦАРАЎ.

З балгарскай мовы пераклала
Росіца КАМЕНАВА.

Працяг.
Пачатак у №№ 22, 23.

Працяг.
Пачатак у № 21--23.

1987 г.

Алена ВАСІЛЕВІЧ.

"ПЕСНЯ МАЯ ПРАСПЯВАНАЯ..."

Ёсць паэты, якія нібыта заўсёды прысутнічаюць у нашым жыцці. Знаёмымі даўно радкамі, ладам сваіх думак, настроем творчасці — яны як кракід маленства, як крынічка з родных мясцін, як матчына калыханка... Песні на словы гэтых паэтаў спяваюць — як народныя. Ведаюць прозвішчы — змалку. Аднак...

Звыклая, знаёмая, вядомая... Але і некая у аддаленасці нашых уяўленняў, прыблізных і не заўсёды дакладных. Канстанцыя Буйло... Адна з першых "нашаніўцаў". Адраджэнка. З тых, што былі пачынальнікамі новай беларускай літаратуры. І — паўвека па-за межамі Беларусі. І — дзесяцігоддзі творчага маўчання. І — самазахавальная аўтабіяграфічная заслона: "Я з вельмі вялікай непавагай адносілася ўсё жыццё да анкет. Ненавідзела іх".

Мы ведалі абставіны жыцця Канстанцыі Антонаўны, трагедыю яе лёсу, тое, чаму яна ненавідзела анкеты. Але яе кніга "Коціцца рэха", куды ўвайшлі вершы, паэма "Па траскіх гацях" і лісты — вызначальная. І тым, што яна канкрэтызуе і ўдакладняе многае ў жыцці паэты. І тым, што тут змешчаныя вершы, якія раней не друкаваліся. І тым, што з вершаў і лістоў, што друкуюцца ўпершыню, складаецца літаратурны аўтапартрэт паэты, у нечым больш характарыстычна дакладны і выразны, як ён выдаваў нам раней. А яго разуменне каменціруе, густоўна падсвечвае і спрабуе тлумачыць Дзяна Чаркасава, укладальніца і аўтар прадмовы.

Мы прачытаем дакументальнае пацвярджэнне паэты, як пазначыць яе прозвішча: "Прасіла, каб абавязкова была падпісана Фамілія Буйло, а не разляпаная Буйла". Пазнаёмімся з вытрымкай з дзяржаўнага архіва Літвы пра тое, што "17 студзеня 1893 года ў Віленскім р. (ымска)-к. (аталіцізм) касцёле Св. Якава было ахрышчана дзіця па імені Канстанцыя, дачка сялян Антона і Настазіі (народж. Бусіна) Буйлаў, якая нарадзілася 2 студзеня 1893 г. у Вільні". У 1893-м, а не ў 1898, як раней пазначалася ва ўсіх даведніках.

Даведка гэтая падаецца ў прадмове, скіроўваючы нашу ўвагу вольна на тую нелюбоў да анкет і аўтабіяграфій. "Знаю, што всё, што бы я ні напісала, будзе потым сведчыць супраць мяня", — піша Канстанцыя Буйло ў лісце да сваёй сястры Іны Антонаўны. Мусіць, і год нараджэння з'явіўся не ад жаночага капрызю. "Мяня жыццё заставіла пісаць разное о себе".

Жорсткі лёс... Жорсткі час... Канстанцыя Буйло... Наталля Арсеннева... Ларыса Геніюш... Ганна Ахматава... Марына Цвятаева... Ніводную з іх не абмінула трагедыя рэжыму. Кожная выпіла з таго атрутнага кубка. Кожная зведала здраду. І спагаду. Для сяброўства ж з ахвярай рэжыму ці з членам сям'і "ворага народа" патрэбна было высакародства. І смеласць. Як у Янкі Купалы і яго жонкі — Уладкі — Уладзіславы Францаўны.

З дзеянства да старасці год нас гарачая дружба з'яднала, —

У гэтых словах, звернутых да Купалы, словах, у якіх адчуваецца пафасны імпаўт нашаніўскай пары, не проста канстатацыя факта — удзячнасць за тое, на што былі здольныя толькі яны — Янка Купала і Уладка — Станкевічанка.

Пасля смерці Янкі Купалы яго жонка — Уладзіслава Францаўна, — засталася для Канстанцыі Буйло самай блізкай, "падругой — сестрой — матэрыю", як мы прачытаем у кнізе. "Одно сознание, что она существует на свете, — придавало мне мужество переносить все невзгоды и все горе", "она была той артерией, через которую вливалась в меня Родина", — так пазначыць у лістах да Марыі Канстанцінаўны Хайноўскай свае стасункі з

Вось і мінула ўжо дзесяць гадоў, як пайшла з жыцця выдатная беларуская паэтка Канстанцыя Буйло. Выдатная, таму што была сярод першых прафесійных паэтаў. Выдатная, таму што і амаль праз стагоддзе яе творы помніць і спявае народ. Выдатная, таму што не зламалася пад ударамі не вельмі літасцівага лёсу і

заўсёды была верная роднай зямлі. Некалькі гадоў назад убачыў свет апошні зборнік К.Буйло "Коціцца рэха", дзе чытач знойдзе для сябе многа цікавага. Сёння мы перадрукоўваем са скарачэннямі рэцэнзію Алы Сямёнавай на зборнік "Коціцца рэха", якая нядаўна з'явілася ў часопісе "Полымя".



Здымак з сямейнага альбома. Зроблены ён у 1939 ці 1940 годзе. На ім Канстанцыя БУЙЛО (другая справа, стаіць) і блізкія ёй людзі. У першым радзе сядзяць -- Алег -- сын Іны Антонаўны, маці Настасся Францаўна, Алеўціна -- жонка Вітольда Антонавіча. У другім радзе -- сястра Іна Антонаўна, яе дачка Людміла, брат Вітольд Антонавіч, крайні справа -- Аляксандр Сяргеевіч -- муж Іны Антонаўны.

Уладзіславай Францаўнай Канстанцыяй Буйло. Увогуле для паэты гэтая сувязь з Радзімай, з людзьмі з Беларусі, у першую чаргу з літаратарамі — надзвычай важная.

Я гарнуся да вас, усёй душой адзінокай гарнуся, мае брацця, сябры, -- ўсе паэты маеі Беларусі.

І хоць выдаваліся кнігі, друкаваліся ў перыёдыцы вершы, пісаліся артыкулы пра пэтку, пяліся песні на словы Канстанцыі Буйло, яна балюча перажывала сваю аддаленасць ад Радзімы. Нібыта і не за мяжой (на тую пару), але і не дома...
О, Радзіма мая, ты пачуеш мяне, мусіць, толькі тады, як я вочы заплюшчу...

У нас — ды хіба толькі ў нас! — часта адбываецца выбух прызнання пасмяротнага... Крыху б ад таго сённяшняга шуму Ларыса Геніюш ды пра жыццё... І Язэпу Драздовічу... І Алене Кіш... То праўда, дзякуй Богу, што хоць некалі...

Мабыць, сапраўднае прачытанне і асэнсаванне жыцця і творчасці Канстанцыі Буйло яшчэ таксама наперадзе. Няпростасць жыццё, складаны духоўны свет... Гаворачы ж пра канкрэтнае выданне, мушу зазначыць, як многа яно дае для разумення яе творчасці, эмацыянальнай дзейнасці, яе калег-нашаніўцаў, таго часу, пачатку стагоддзя, 30-40-х гадоў ды ўсёго, па сутнасці, веку, у якім давялося жыць паэце.

Я неадарма пачала з лістоў... Вершы мы ведалі, большасць з іх, чыталі ўспаміны — яе і пра яе, нават паэма была ўжо ў двухтомніку: таксама, між іншым, праз трыццаць год пасля напісання! А вось лісты — упершыню.

Лісты і здымкі — у нас заўсёды не так проста было "правацца" з такім матэрыялам: ведаю па сваёй рэдактарскай практыцы. Дык, на мой погляд, выдатна, што мы ўрэшце прачыталі гэтыя лісты, яшчэ паглядзелі на здымкі. Нават вядомыя. Мне здаецца, гэта важна — паглядзець, пазначыць для сябе яшчэ раз выгляд, абрыс, тыпаж, адметнасць асо-

бы. Як усё ж прырода пазначыла свае патаемныя намеры! Моц характару відаць на ўсіх фота Канстанцыі Буйло. Як і яе беларускі тып. І фізічная і духоўная значнасць.

Пачала я, набыўшы кніжку, з разглядавання здымкаў і чытання лістоў, з прадмовы. Прачытала і прачытала вершы. Ведаючы, што існуе і такая думка — ну, што там сёння паэзія Канстанцыі Буйло? Гісторыя.

Не буду згадваць хрэстаматыйнае — калі вершы жывуць ад пачатку да канца стагоддзя, дык гэты неаспрэчны факт сцвярджае сам сябе. Хто ж не ведае славытых радкоў:

Люблю наш край -- старонку гэту, Дзе я радзілася, расла, Дзе першы раз пазнала шчасце.

Слязу нядолі праліла.

Хто ж забыўся на словы, дзе прыроджаная выбуховасць пачуцця і эмацыянальная энергія надаюць досыць распаўсюджанаму сюжэтныму ходу непаўторнасць, што жывіць верш:

Адна, ізноў адна, як колас той у полі, Не сцяты ў час жніва нагострым сярпом, Зламаны ветрамі гулячымі на волі

Між апусцелых ніў, спалосаных дажджом.

Хто ж не памятае ў песенным і споўным выяўленні гэтае рамантычнае светастварэнне, гэтае сцвярджэнне народнай маралі і эстэтыкі, гэтае дзейства, амаль рытуальнае, але ўзбуджанае лірычным перажываннем, дзе асабістае і абагуленае набывае паэтычную каштоўнасць дзякуючы сваёй непарыўнасці, дзе дыстанцыя паміж эмацыянальнымі магчымасцямі паэты і чытачоў робіцца незаўважнай — і чытачу гэта дорага і важна.

У гаршчок зямлі я даўно ўжо калісь Кветку руты жывой пасадзіла:

Палівала яе, даглядала яе -- Мая рута на дзіва ўрадзіла. Хто ж не спяваў "Руту", хто ж не памятае гэтую нібыта старую, як свет, але заўсёды кранальную гісторыю пра дзяўчыну, што не

вынесла нават уяўлення свайго жыцця з нялюбам.

Са школьнай пары — а мо са студэнцкай? — мы ведаем, што для ранняй паэзіі Канстанцыі Буйло ў той, нашаніўскі перыяд, калі яна стала знамай і слынай, быў характэрны неад'емна ўласцівы ўвесь "спектр" тэматыкі, праблематыкі той пары, з усімі ўласцівымі прыёмамі, з тым прарочым імпаўтам, калі паміж узроўнем жыцця і ўзроўнем свядомасці ставіўся знак тоеснасці. Рахунак лёсу яшчэ не ставілі, заклікалі да таго спосабу жыцця, які здаваўся адзіна магчымым для чалавека, а чалавек уяўляўся не інакш як асоба сацыяльна-палітычна актыўная. "Да працы, да светлай вялікай работы, з абломкаў, руінаў тварыць новы дом!" "Бо жыць так гаротна, Як мы, дык няварта, каб жыць". І знойдем мы там нястомнае "Гэй!" як выяўленне гунту "жыццябудовы", як знак абавязковага актывізму і абавязковага пафасу. "Гэй, ўсе, ў каго сіла, уменне, ахвота, Працуйце!" "Гэй, які абшар шырокі". Сёння, у наш скептычны і моцны сваім адмоўным пафасам (ці ўвогуле адсутнасцю яго) час, гэта падаецца і крыху наіўным, і надта голасным. Але мне здаецца, што значэнне вершаў не толькі ў іх значнасці для сваёй гістарычнай пары, яно яшчэ і ў водгуку той маладой шчырасці, маладой моцы, бескарыслівасці, калі хочаце, без якой аніякія патрыятычныя і грамадскія дзеянні немагчымыя. Без гэтай энергіі вольнага руху. Таму, можа, і сённяшняе наша шматадукаванае (само па сабе гэта выдатна) Адраджэнне стала захлынацца, што большасць (на жаль!) прыкідвала: "А што я асабіста тут буду мець? Як творца? Як асоба грамадзянская?" А потым грымнуў рэфрэндум і іншыя падзеі. І сёння мы маем тое, што маем.

А ў Канстанцыі Буйло — прашу дараваць мне нелірычны адступленні — у яе раннюю пару мы знойдем і фальклорныя матывы — з курганнымі кветкамі, русалкамі, ветрыкамі, салаўямі, зоркамі, мясячыкам. Усё гэта выдатна адабрана і прадстаўлена ў кнізе. Як і лірыка каханьня, безумоўна, адна з са-

мых моцных і па сённяшні дзень ліній творчасці паэты.

З веданнем і густам пададзеньня вершы — пейзажныя замалёўкі, што сведчаць пра строй душы, у суладдзі са строем прыроды, стыхіяй яе, бо тут адчуванне натуральнасці свайго існавання на зямлі, надзейнасці быцця.

І, мабыць, зусім зразумела, што, вярнуўшыся да творчасці, Канстанцыя Буйло вяртаецца да светлага свайго пачатку — калі мець на ўвазе сродкі выразнасці, танальнасць, метрыку, рытміку верша.

Ці былі прычынай доўгага маўчання Канстанцыі Буйло толькі тыя скрушныя падзеі гадоў рэпрэсій? І іх вынікі? Ці было яшчэ нешта? Няма ж вершаў, недзе пачынаючы з 16-га года, а з'яўляюцца — усё ж — якраз у 30-40-я гады. Ці былі нейкія творы, ды знішчаныя?

Працягваючы ж гаворку пра выданне, пра тое, што змешчана тут з другога, так бы мовіць, перыяду творчага Канстанцыі Буйло, згадаем паэму "Па траскіх гацях". Бо якраз прызнанні паэты ў лістах ("Мяня жыццё заставіла пісаць разное...") даюць зразумець, чаму не толькі "ранак краскамі багаты", "вобразам праменістым адбіўся" ў гэтым творы Канстанцыі Буйло, не толькі таленавіта-светлы ўспамін пра сяброўства з Уладзімай, на тую пару "прыгожай, як мальва ў садзе", знаёмства (найперш) з яе маці — Эміліяй — Эміліяй: французжанкай, якую муж любіў, "як сонца росы", знайшлі вершаванае выяўленне. Але і з'явіліся радкі, на якіх безумоўна адбітак года напісання: 1951-ы. "Маці... працавала горака, няспынна, Як прыхільніца Савецкай улады". Гэта трэба было абавязкова пазначыць і засведчыць...

Працей за ўсё з далечыні 1995 года кінуць каменчык туды, у 1951-ы. Сёння вельмі модна абывавацца. Як і тады, у 1951-м. Змяніўся толькі ракурс і аб'екты. Дзякуй Богу, пазбаўленне жыцця ці волі — не ў пашане... То чымся вінаваціць, лепш паспрабаваць зразумець... Прыслушацца, учытацца... Пра майстарню слова, дзе часам і "ад праменняў сонца насукаеш нітак", дзе "суkenку скроіш ці з ядываў неба, ці з вуалю хмаркі", а ў суровую хвіліну — прапануеш шлем і шынель сваёй музе. Пра "высокую камяніцу" ў горадзе, дзе лёс вызначыў жытло лірычнай герані, якой "павет будзе сніцца лёгкі пух на бязлістай вярбе". Пра тое, як не хоча паэтка падпарадкоўвацца няўмольнай хроніцы жыцця.

Ёсць і думкі — не так пра вечнасць, як пра памяць, пра іншабыццё. Верш невыпадкова, мабыць, звернуты да Уладкі:

Чаму ты стаіш невясёлая, З каронай пушыстай, шырокаю, Выноснаю, меднастоваля, Сасонка мая адзінокая! --

І гэтыя радкі невыпадкова перагукваюцца са словамі:

Я хацела б прарасці сасной, Хай бы ветры пелі нада мной. Пры жыцці любіла я сасну, Як сястру душы маеі прачулай...

"Сястра душы" — гэта і Уладка. Тут пачынаюць згадвацца асацыяцыі — Пастарнак: "Сестра моя жыццё", яшчэ нешта.

... Перагортаю наноў кнігу. Можна, безумоўна, папракнуць Канстанцыю Буйло ў залішняй прыхільнасці да ідэалаў маладосці, у самапаўторах танальнасці, можна шукаць у яе тое, чаго ў яе няма. Але гэта будзе рытуальная бессэнсоўнасць, паводле Мандэльштама.

Канстанцыя Буйло — паэт арганічны. Паэт сваёй школы. Сваёй пары. А пара тая мела доўгі век.

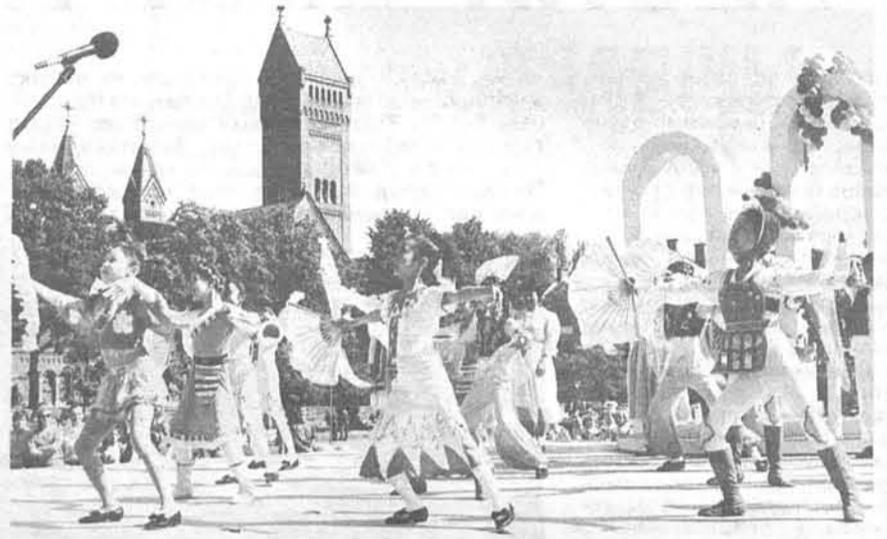
Ала СЯМЁНАВА.

СВЯТА ДЗЯЦІНСТВА



Міжнародны фестываль дзіцячай творчасці "Голас дзяцінства" прайшоў у Мінску. Дзіцячыя калектывы з Расіі, Украіны, Германіі, Польшчы, Кітая, Чэхіі і з усіх куткоў Беларусі паказалі

мінчанам сваё ўменне спяваць, іграць і танцаваць. Затым з плошчы Незалежнасці дзеці прайшлі святочным шэсцем на плошчу Перамогі, дзе ўсклалі вянкi да помніка-абеліска.



НА ЗДЫМКАХ: ускладанне вянкуў удзельнікамі фестывалю на плошчы Перамогі; выступленне дзіцячых калектываў на плошчы Незалежнасці. Фота Віктара ТОЛОЧКІ.

ПАВАЖАННЯ СЯБРЫ!

Вы часта пытаецеся, як падпісацца на газету "Голас Радзімы" за межамі Беларусі. На жаль, да гэтага часу не створана службы, якая б гэтым стала займалася.

Аднак усе, каму падабаецца выданне і хто жадае яго падтрымаць, могуць даслаць свае ахвяраванні на наступны рахунак у Белзнешэканомбанку: выдавецтва "Польмя" (для газеты "Голас Радзімы") р/р 3 012 000 376 001, код банка 226, код "Польмя" 153 001.

Country, Bank, City	CURRENCY	SWIFT CODE	ACCOUNT N
U.S.A.			
REPUBLIC NATIONAL BANK OF NEW YORK, NY.	USD	BLICUS 33	608-206-830
BANK OF NEW YORK, NEW YORK	USD	IRVTUS3N	890-0057-025
GERMANY			
DEUTSCHE BANK AG., FRANKFURT/MAIN	DEM	DEUTDEFF	949806400
COMMERZBANK, FRANKFURT/MAIN	DEM	COBADEFF	4008866311
DRESDNER BANK AG., FRANKFURT/MAIN	DEM	DRESDEFF	8 138 023 00
FRANCE			
EUROBANK, PARIS	FRF	EUROFRPP	01514001
AUSTRIA			
CREDITANSTALT-BANK VEREIN, VIENNA	ATS	CABVATWW	0101-63798/00
ITALY			
CARIPLO, MILAN	ITL	CARIITMF	69467/018
SWITZERLAND			
CREDITSUISSE, ZURICH	CHF	CRESCHZZ	902236-73
GREAT BRITAIN			
MIDLAND BANK PLC., LONDON	GBP	MIDLGB22	35687907
БАНК "УКРАИНА" МФО300454		Киев	000170080
КАЗАХСТАН (казахстанские тенге)			
"АЛЕМ БАНК КАЗАХСТАН"		Алматы	169313-146
АБ "КАЗКОММЕРЦБАНК"		Алматы	034169309
К/с 700161724 в ГАТУ НБ РК МФО 190501109 Примечание: код 724 для расчетов с банками г. Алматы и Алматинской, Жамбылской, Талдыкорганской областей; код 109 — для расчетов с банками других обл. Казахстана			
ЛАТВИЯ (латвийские латы)			
РИЕТУМУ БАНК		Рига	000164077

ЛИТВА (литовские литы)

БАНК "СНОРАС", Шауляй 169309
— МФО 260101758
к/с 700161458 в РКЦ Литвы

КЫРГЫЗСКАЯ РЕСПУБЛИКА (кыргызские сомы)

АКБ "КЫРГЫЗКРАМДСБАНК" Бишкек 076162014
— МФО 330107719

МОЛДОВА (молдавские леи)

БАНК "MOLDINDCONBANK" S.A. Кишинев 34168402
— к/с 300166025 в РЦ НБМ, код 280101325

ПРИМЕЧАНИЕ: любезная просьба регулярно связываться с отделом корреспондентских отношений для уточнения реквизитов.
Тел.: 238-11-36, 238-12-40, 238-12-39
Факс: 226-48-09

Список корреспондентских счетов "Ностро" Белзнешэканомбанка в ограниченно конвертируемых валютах в странах СНГ и Балтии (май 1996 г.).

РОССИЯ (российские рубли)

МКБ "МЕЖКОМБАНК" Москва 7632125
— для прямых расчетов по Москве и обл.: МФО 997641, уч. КР
— для иногородних расчетов: ГРКЦ ГУ ЦБ РФ по Москве, корр. счет 143161100, МФО 201791 или 44583001

АКБ "Международная Финансовая Компания" Москва 001632370
— для прямых расчетов по Москве и обл.: МФО 995320 или 44531882, ул. Л5
— для иногородних расчетов: корр. счет 882161200 в ЦОУ ЦБ РФ Москвы, МФО 299112

АБ "ИНКОМБАНК" Москва 151632423
— для прямых расчетов по Москве и обл.: МФО 998736, уч. 5С
— для иногородних расчетов: корр. счет 502161000 в РКЦ ГУ ЦБ РФ Москвы, МФО 201791

АКБ "КОНВЕРСБАНК" Москва 422100007
— для прямых расчетов по Москве и обл.: МФО 998468, участник TD транзитный счет N 904098
— для иногородних расчетов: корр. счет 921161200 в ЦОУ ЦБ РФ Москвы, МФО 299112 или МФО 44531000

АБ "Нижегородский банкирский дом" Нижний Новгород 3632934
— кор. счет 700161405 в РКЦ ГУ ЦБ РФ по Нижегородской области
— МФО 116002 код 705 (по Нижегородской области).

УКРАИНА (украинские карбованцы)

КБ "ПРИВАТБАНК" Днепропетровск 1170136

— кор. счет 700161306 в обл. Управлении НБУ МФО 305299

Адрес: адзела карэспандэнцкіх зносін: Беларусь, 220050 Мінск, вуліца Мяснікова, 32, Белзнешэканомбанк.

Рэдактар Вацлаў МАЦКЕВІЧ

ЗАСНАВАЛЬНІК:

Беларускае таварыства па сувязях з суайчынікамі за рубяжом (таварыства "Радзіма").



НАШ АДРАС:

220005, Мінск, праспект Ф.Скарыны, 44.

Тэлефоны: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Пазіцыя рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках "Голасу Радзімы", не заўсёды супадаюць.

Газета набрана і зьярстана ў камп'ютэрным цэнтры рэдакцыі газеты "Вечерний Минск". Адрукавана ў друкарні "Беларускі Дом друку". (220041, г. Мінск, пр. Скарыны, 77). Тыраж 3 000 экз. Індэкс 63854. Зак. 594. Падпісана да друку 10.6.1996 г.